

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO  
V OLOMOUCI**

**KATEDRA SLAVISTIKY**

**SOUBOR ALEXANDROVCI V RUSKU A VE SVĚTĚ**

**ALEXANDROV ENSEMBLE IN RUSSIA AND IN THE WORLD**

**АНСАМБЛЬ ИМЕНИ АЛЕКСАНДРОВА В РОССИИ И В МИРЕ**

**Bakalářská práce**

VYPRACOVALA: Nosková Michaela

VEDOUCÍ PRÁCE: prof. Ludmila Stěpanova, CSc.

**2018**

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, dne

---

podpis

Děkuji prof. Ludmile Stěpanové, CSc., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

---

podpis

# **OBSAH**

<b>ÚVOD</b> .....	5
<b>1. RUSKÁ HUDEBNÍ SCÉNA V DOBĚ VZNIKU SOUBORU</b> .....	6
<b>1.1. Sbor Pjatnického</b> .....	8
<b>2. ALEXANDROVCI</b> .....	10
<b>2.1. Historie souboru</b> .....	10
<b>2.2. Zakladatel Alexandr Vasiljevič Alexandrov</b> .....	12
<b>2.3. Současnost souboru</b> .....	15
<b>2.4. Alexandrovci v českých médiích</b> .....	18
<b>2.4.1. Vlastní názor na koncert Alexandrovců</b> .....	21
<b>2.5. Letecká nehoda roku 2016</b> .....	22
<b>3. DOTAZOVÁNÍ</b> .....	25
<b>5.1. Ukázka dotazníku</b> .....	26
<b>5.2. Výsledky dotazování</b> .....	28
<b>ZÁVĚR</b> .....	35
<b>РЕЗЮМЕ</b> .....	36
<b>BIBLIOGRAFIE</b> .....	42
<b>PŘÍLOHY</b> .....	46

## ÚVOD

Ve své bakalářské práci „Soubor Alexandrovci v Rusku a ve světě“ se budu zabývat světoznámým ruským souborem. Téma práce jsem si vybrala jsem na základě zájmu o tento umělecký kolektiv.

Cílem mé práce je podat ucelený obraz o souboru Alexandrovci a jeho reflexi v Rusku a ve světě. K tomu přispěje i krátký dotazník, ve kterém hodlám zjistit jaké povědomí má české obyvatelstvo, převážně studenti, o tomto souboru.

Text práce bude členěn na jednotlivé kapitoly, které budou dále rozděleny na příslušné podkapitoly a oddíly.

V první kapitole se budu věnovat ruské hudební scéně za vzniku souboru. Hlavně se budu zabývat hudbou první poloviny 20. století. Zde budu popisovat převážně vývoj souborů, lidovou tvorbu během první a druhé světové války, Velké říjnové socialistické revoluce a občanské války. Na závěr jsem si připravila podkapitolu o sboru Pjatnického, který ovlivnil vznik dalších souborů.

Ve druhé kapitole se budu bezprostředně zabývat Akademickým souborem A. V. Alexandrova, jeho historií a současností. Dále v této kapitole také přiblížím školu a soubor „Mladí Alexandrovci“ („Юные Александровцы“) a informaci, jak se člověk může stát členem souboru. V jedné z podkapitol osvětlím, jaký ohlas mají česká média na tento soubor. A závěrem se zmíním i o letecké katastrofě, která se stala v prosinci roku 2016 a jak ji prožívali občané Ruské federace.

V závěrečné třetí kapitole popíšu dotazník, jehož cílem bude poukázat na to, jaké povědomí má český občan, převážně studenti, o tomto světoznámém souboru.

Materiály pro svou práci jsem hledala především v tištěných publikacích a na internetových stránkách.

## 1. RUSKÁ HUDEBNÍ SCÉNA V DOBĚ VZNIKU SOUBORU

V první kapitole své bakalářské práce se budu věnovat ruské hudební scéně v době vzniku souboru. Tato část je velice rozsáhlá, a tak jsem se rozhodla zaměřit na vývoj souborů a na lidovou hudbu během válek. V nadcházejících řádcích budu popisovat uplynulé historické události, které ovlivnily vývoj hudby v Rusku. Údaje o tomto období budu čerpat z knihy Jiřího Bajera – Sovětská hudební kultura 1, která byla vydaná v Praze roku 1977.

Na začátku 20. století se Rusko nacházelo v těžké situaci. Průmyslový vzestup přerušila v Asii probíhající rusko-japonská válka. V roce 1914 Rusko vstoupilo do konfliktu, který přerostl v první světovou válku a v roce 1917 se v zemi odehrála občanská válka. Hudba byla těmito událostmi velice ovlivněna, mnoho divadel a hudebních zařízení bylo zavřeno a hudebníci emigrovali nebo odcházeli do armády. Ale právě hudba během války pomáhala lidem zapomenout na jejich obtíže. Nově proto vznikaly bojové, vlastenecké a revoluční písně nebo se přepracovávaly písně staré. Velkou oblibu si také získaly lidové písně, jako například píseň Hej rup.

Nové hudební období na území Ruska vytvořila tzv. sovětská hudba, která zaznamenala rozvoj po Velké říjnové socialistické revoluci v roce 1917. Když v roce 1918 vznikla Ruská sovětská federativní socialistická republika, kultura a hudba získaly čestné místo ve společenském dění. Od listopadu 1917 hudební život v Rusku nabral na intenzitě, vznikaly například nové formy, vokální a instrumentální ansámby, sborová tělesa a další. Stát podporoval hudební život v zemi tím, že napomáhal pořádat koncerty lidové tvořivosti a také podporoval občanské brigády na frontách během války. Mnoho hudebních skupin vysílalo svá hudební tělesa na fronty. Povinností těchto hudebních těles bylo putovat s jednotkou, vystupovat před vojáky a v případě potřeby se zúčastnit bitvy. Tuto funkci později převzaly armádní skupiny vytvořené orgány Rudé armády.

Sbor má v Rusku dlouholetou tradici a je spojován s mnohohlasými skladbami a církevními obřady, kde se však nesměly používat žádné hudební nástroje. Je nutné podotknout, že vývoj v těchto sférách postupoval velmi pomalu. Sborovým úpravám národních písní se věnovali například Alexandr Alexandrov, Kastalskij, Lobačev a mnoho jiných. Na nové společenské události se se svou sborovou hudbou pokusil reagovat Alexandr Kastalskij, napsal například kantátu Rok 1905. Dalším autorem

upravovaných písní byl Grigorij Lobačev. Ten upravoval lidové nejen ruské písně celý život.

Po konci první světové války a občanské války ve dvacátých letech 20. století vzrůstala kvantita a intenzita hudebního života, protože mnoho skladatelů a hudebníků se vrátilo z front například Nikolaj Mjaskovskij.

V této době kulturně politické pozadí směřovalo od dramatických chvil k pozvolnému uklidňování a vzniku nových nadějných vyhlídek. Po občanské válce stále přetrvávaly písně s povstaleckým duchem, později se však objevily písně s třídní stavovskou a výrobní tematikou. Lidová tvořivost přetrvávala a uchovávala si folklórní formy, přinášela nové projevy inspirované nedávnými událostmi revoluce a první světové války. Přesvědčit se o tom můžeme ve sborníku Tvorba národů SSSR (1938). Můžeme v něm najít texty z evropské i neevropské části země. V této době se vzornou ukázkou folklóru stal sbor Pjatnického. Založil ho Mitrofan Pjatnický již v roce 1911. Členy tehdy tvořili lidoví pěvci a vypravěči tehdejšího Bobrovského újezdu Voroněžské gubernie. Po revoluci se sboru podařilo získat podporu od Státního ústavu pro hudební vědu. Sbor i přes svou oblibu byl stále amatérským a profesionálním se stal až v roce 1940. Stal se také předlohou k napodobení a na mnoha místech tak začaly vznikat podobné sbory. To vedlo k lidové básnické a skladatelské činnosti ve vesnicích.

Hudba byla ve dvacátých letech 20. století charakterizována kolektivností, stylovou pestrostí, ideovostí a žánrovou rozmanitostí. Skladatelé se už nezaměřovali jen na povzbuzení bojového ducha, pochodové a jiné písně, ale zaměřili se na uplynulé historické události a sociální proměny.

Na počátku třicátých let se vše vyvíjelo velice příznivě, dokud nepřišla druhá světová válka a nepřinesla s sebou opět strasti války, a tudíž zpomalení celkového kulturního rozmachu země. Hudba se i přes to nadále v zemi a na frontách Velké vlastenecké války rozvíjela. Zde byla velmi mnohotvárná a fungovalo tu nesčetné množství souborů. Ty měly za povinnost, jak jsem již zmínila v prvních odstavcích, rozptýlit vojáky od problémů války, povzbudit je do dalšího boje, posílit morálku a poskytnout chvíle zábavy. Na frontách a v zázemí působily profesionální dechové orchestry Rudé armády, ale také brigády civilních umělců, které vznikaly z iniciativy jednotlivých umělců. Působila zde i masová hnutí rudoarmějské tvořivosti, která inspirovala ke vzniku dalších souborů lidové tvořivosti. Nejbliže k prvním bojovým

liniím měly rudoarmějské soubory, a proto dostávaly názvy jako například „zákopová brigáda“. Tyto soubory vystupovaly v obklíčení, zemních pevnůstkách a tak podobně. Naproti tomu amatérské dechové orchestry za války vystupovaly v zázemí, kde se pluky teprve formovaly nebo kde se doplňovala výstroj. Z toho vyplývá, že vystupovaly v téměř vyhovujících sálech a představení měla charakter koncertu ve vhodných podmínkách. Tyto orchestry vznikaly už před válkou a válka jen potvrdila jejich potřebu.

Rudoarmějské soubory písní a tanců vznikaly podle vzoru Alexandrova souboru. Vzor Alexandrova pomáhal během války překonat počáteční problémy, jelikož byly vytvořeny základní formy činnosti. Naopak jistým způsobem omezoval invenci a stíral osobité rysy každého nově vzniklého souboru. Do popředí se dostávaly typické ruské nástroje – balalajka, harmonika – nebo zpěv. Nejužívanější formou těchto souborů byl malý mužský sbor či vokální ansámbl. Repertoár se skládal z písní předválečného období, národních a vlasteneckých písní. Důraz byl také kladen na to, aby se zpívaly písně sovětských skladatelů.

Na všech frontách se vystřídaly brigády umělců z Velkého divadla v Moskvě, z operních divadel v Leningradu a z jiných kulturních institucí, a to od roku 1942 do roku 1944. Jejich program se skládal z úryvků Evžena Oněgina, Carmen, Dvořákových a Mozartových kvartetů. Na frontu také mnohdy přijížděli skladatelé buď jako pracovníci jednotlivých útvarů nebo na pracovní cesty. Je možné říci, že pobyty skladatelů na frontě měly vliv na vznik bezpočtu masových písní různých žánrů, jako byly například pochodové, humorné, vojenské písně. V těchto letech vrcholil talent umělců, jako byli Alexandr Alexandrov – Svatá válka (1941), Novikov – Partyzánská dumka (1944), Blantěr – Kat’uša (1939) a jiní. Masové písně byly během války velice populární a takové oblíbeny už nikdy nedosáhly.

### **1.1. Sbor Pjatického**

V následující podkapitole se zaměřím na sbor Pjatického, který podporoval lidovou tvořivost a se stal inspirací pro vznik dalších lidových souborů.

Dnes je jeho oficiální název Státní akademický ruský sbor M. Pjatického. Folklórní sbor byl založen 2. března 1911 autorem a sběratelem ruských národních písní Mitrofanem Jefimovičem Pjatickým (1864-1927). Sbor se skládal z lidových pěvců a vypravěčů. Pjatickij se snažil ukázat hodnotu ruské lidové písně. Jejich první koncert se uskutečnil v Moskvě roku 1911 a těšil se velké oblibě, například i u Sergeje



Rachmaninova nebo Ivana Bunina. Popularita sboru rostla s každým rokem. Po smrti M. Pjatnického se sboru ujal folklorista a národní umělec RSFSR (Ruská sovětská federativní socialistická republika) Petr M. Kazmin. Ten v roce 1931 pozval do sboru národního umělce SSSR Vladimíra Zacharova. S jeho příchodem se do repertoáru dostaly jeho písně, například Ruská krasavice, které se staly známými po celé zemi.

V roce 1936 získal kolektiv titul „státní“. Zanedlouho se rozšířil o orchestr a taneční skupinu. Za války sbor vystupoval na frontách a podporoval vojenskou morálku. Až do roku 1940 vystupoval kolektiv jako amatérský, pak se stal profesionálním a podle jeho vzoru začaly vznikat podobná hudební tělesa. V jeho čele se vystřídalo několik jmen a od roku 1989 ho vede národní umělkyně Ruské federace profesorka Alexandra A. Permjakova. Od šedesátých let 20. století získal sbor několik titulů a vyznamenání, mezi nimi i titul „akademický“, Řád rudého praporu práce a medaili „Patriot Ruska“. I dnes si sbor zachovává svou jedinečnost a vysoký standard. Je součástí slavnostních akcí národního významu, jako je například Den slovanské písemnosti a kultury.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> *Русский народный хор имени М. Е. Пятницкого* [online]. [cit. 20:36, 2018-02-23]. Dostupné z: <http://www.pyatnitsky.ru/istoria-hora.html>

## 2. ALEXANDROVCI

Ve druhé kapitole své práce budu popisovat historii a současnost souboru Alexandrovci, dále se budu věnovat osobnostem, které měly čest s nimi zpívat, jak se stát členem a jak soubor vidí česká média. V závěru kapitoly rozeberu nedávnou leteckou nehodu z roku 2016 a jak k ní Rusko přistoupilo.

### 2.1. Historie souboru

První podkapitolu jsem se rozhodla věnovat historii a vzniku souboru, která začíná v roce 1928.

Soubor založili pracovník osvěty F. N. Danilovič, režisér P. I. Iljin a sbormistr A. V. Alexandrov. Prvním vedoucím se stal ruský hudební skladatel Alexandr Vasiljevič Alexandrov, mladý pedagog hudby na Moskevské konzervatoři P. I. Čajkovského. Ten se věnoval upravování lidových písní a vojenské hudbě. Když soubor vznikl, čítal pouhých 12 členů – 8 zpěváků, 2 tanečníky, harmonikáře a recitátora. Své první vystoupení uskutečnili v Ústředním domě Rudé armády 12. října 1928 pod názvem Soubor rudoarmějské písně (Ансамбль красноармейской песни) a vystoupení se těšilo velkému úspěchu.

Už 1. prosince 1928 soubor získal název – Soubor rudoarmějské písně ústředního domu Rudé armády M. V. Frunzeho (Ансамбль красноармейской песни Центрального дома Красной Армии имени М. В. Фрунзе). O pár let později byl souboru 26. listopadu 1935 udělen řád Rudé hvězdy a o den později byl přejmenován na Soubor rudoarmějské písně a tance SSSR, nositel Řádu rudého praporu (Краснознаменный ансамбль красноармейской песни и пляски СССР).<sup>2</sup> Je dobré zmínit, že za dob Sovětského svazu se ze souboru stal nástroj sovětské propagandy.

Soubor začal vystupovat v Moskvě a postupně se rozšiřovali do jiných měst a později i zemí. Během svých prvních pěti let účinkování soubor projel statisíce kilometrů a navštívil převážně Dálný východ, Ural, Zakavkazské a Severokavkazské oblasti, dále také Střední Asii, a tím získal přízeň diváků. V roce 1933 vystoupil soubor před J. V. Stalinem a ten si ho natolik oblíbil, že soubor nesměl chybět na žádném státním koncertu.

---

<sup>2</sup> Ансамбль песни и пляски Советской Армии имени А.В.Александрова [online]. [cit. 13:30, 2018-02-27]. Dostupné z: <http://ruspesn.ru/artists/ansambl-aleksandrova.html>

Jak se soubor stával populárnějším, zvyšoval se počet jeho členů. V prosinci 1935 soubor čítal 135 členů a v následujících letech se počet zvyšoval. V roce 1937 měl 274 členů a v roce 1938 jich bylo již 313 členů. Když Alexandrovci poprvé v roce 1937 vycestovali do Francie, aby se zúčastnili světové výstavy v Paříži, tak právě na této výstavě oslavili své první zahraniční ocenění, a to cenu Grand Prix. V průběhu let se stali držiteli několika ocenění a vyznamenání, například Řádu rudé hvězdy, Řádu rudé hvězdy Československé socialistické republiky a Řádu za vojenské zásluhy Mongolské lidové republiky (dnes jen Mongolsko).

26. července 1941 vystoupil soubor na Běloruském nádraží v Moskvě v rámci vypravování vojáků na frontu. Soubor zahrál tradiční lidové, vojenské a patriotické písně. Zazněla také nová skladba Svatá válka, kterou napsal sám Alexandrov. V průběhu Velké vlastenecké války (1941–1945) soubor odehrál okolo 1500 koncertů.<sup>3</sup>

V roce 1949 soubor obdržel oficiální název — Soubor písně a tance Sovětské armády A. V. Alexandrova, nositel dvou Řádů rudého praporu (Дважды Краснознаменным ансамблем песни и пляски Советской армии имени А.В. Александрова), který jim vydržel s menšími změnami až do současnosti. Je ale třeba říci, že se název často nepoužívá. Znamější jsou varianty Alexandrovci, Armádní soubor Rudé armády Ruské federace, Akademický soubor písní a tanců A. V. Alexandrova a jiné.

K 50. výročí založení souboru Alexandrovců jim bylo v roce 1978 uděleno nejvyšší profesionální ohodnocení - „akademický“.<sup>4</sup> Ke 130. výročí narození A. V. Alexandrova, 13. března 2013, byl před budovou souboru odhalen zakladatelův památník. Dokonce v roce 2004 soubor vystoupil ve Vatikánu před papežem Janem Pavlem II. při oslavách jeho narozenin.<sup>5</sup>

Alexandrov vedl soubor osmnáct let a až po jeho smrti v roce 1946 dostal soubor do svého názvu jeho jméno, a to v roce 1949. Po jeho smrti se ve vedení souboru vystříдалo několik známých jmen. V souboru také pracovali všichni tři synové Alexandrova. Od roku 1946 do roku 1987 se souboru ujal jeho syn, skladatel, dirigent

---

<sup>3</sup> *Композитор, дирижер Александр Васильевич Александров (1883-1946)* [online]. [cit. 13:45, 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.rzn-patriot.ru/name/aleksandrov.html>

<sup>4</sup> *Ансамбль песни и пляски Советской Армии имени А.В.Александрова* [online]. [cit. 13:55, 2018-02-27]. Dostupné z: <http://ruspesn.ru/artists/ansambl-aleksandrova.html>

<sup>5</sup> *Непобедимая армия. 10 фактов об ансамбле песни и пляски имени Александрова* [online]. 28 ноября 2015 [cit. 14:33, 2018-2-27]. Dostupné z: <http://milcult.ru/article/nepobedimaya-armiya-10-faktov-ob-ansamble-pesni-i-plyaski-imeni-aleksandrova>

a národní umělec SSSR, Boris Alexandrovič Alexandrov. Jeho bratři Alexandr a Vladimír byli na pozici vedoucích orchestru. Po Borisovi v roce 1987 převzal Alexandrovce národní umělec Ruska Anatolij Vasiljevič Malcev. Ten vedl soubor do roku 1992. Do roku 2002 pak soubor vedl důstojník Dimitrij Vasiljevič Somov, a po něm do roku 2016 Leonid Ivanovič Malev. Předposledním ředitelem a zároveň uměleckým vedoucím souboru byl národní umělec Ruska, generál a přední vojenský dirigent Valerij Michajlovič Chalilov, který zahynul při letecké nehodě 25. prosince 2016. Dnes stojí v čele umělecký ředitel Gennadij Sačenjuk.<sup>6</sup>

## **2.2. Zakladatel Alexandr Vasiljevič Alexandrov**

Druhá podkapitola je věnovaná osobnosti zakladatele souboru A. V. Alexandrovovi. Patří mezi oblíbené a úspěšné skladatele své doby. Údaje o zakladateli budu čerpat z knihy Olgy Kozákové – Alexandr Vasiljevič Alexandrov: Výběrová bibliografie k 100. výročí narození skladatele a dirigenta, která byla vydaná v Olomouci roku 1983. Dále jsem údaje hledala na internetových stránkách, převážně na [www.rzn-patriot.ru](http://www.rzn-patriot.ru) (zdroj v plné podobě je uveden v soupisu bibliografie).

Narodil se 1. dubna 1883 v Plachinu v Rjazaňské gubernii do křesťanské rodiny. Byl ruským skladatelem, národním umělcem SSSR, sbormistrem, dirigentem, generálem a pedagogem hudby. Jeho rodiče zpívali v církevním sboru a díky tomu se už v dětství Alexandrova projevil velký talent. Díky jeho barvě hlasu (alt) a hudebnímu sluchu zpíval v obecním chrámu a při národních příležitostech. V roce 1889 přijel do vesnice sólista Petrohradského církevního sboru, a když uslyšel zpívat malého Alexandra, přemluvil rodiče, aby ho pustili do Petrohradu za znalostmi. Rodiče pochopili, že je to jediná možnost, jak dát synovi vzdělání, a tak ho pustili. Alexandrov se přestěhoval do Petrohradu, kde začal zpívat ve sboru Kazaňského chrámu. V roce 1897 začal navštěvovat třídu Dvorního pěveckého sboru, po jeho ukončení v roce 1900 získal titul regenta (vedoucí církevního sboru) a úspěšně postoupil na Petrohradskou konzervatoř. Jeho učiteli byli skladatelé N. A. Rimskij-Korsakov, A. K. Glazunov a A. K. Ljadov. Kvůli zhoršení zdraví a životní situace musel v roce 1902 přerušit školu a odjet do města Bologoje. Zde se živil jako vedoucí chrámového sboru a pedagog na železničních a technických učilištích. V roce 1904 se oženil se sboristkou Ksenii Morozovou a po roce se jim narodil první syn Boris. Roku 1905 se Alexandrov opět začal věnovat studiu na

---

<sup>6</sup> *Академический ансамбль песни и пляски Российской Армии имени А. В. Александрова* [online]. [cit. 9:50, 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.meloman.ru/performer/dvazhdy-krasnoznamennyj-akademicheskij-ansambl-pesni-i-plyaski-rossijskoj-armii-imeni-av-aleksandrova/>

konzervatoři, bohužel kvůli revolučním událostem a studentským nepokojům byl nucen studium ukončit.

Od roku 1906 získal práci v Tveri jako vedoucí biskupského sboru. Vedl zde semináře na pedagogickém institutu, ženské obchodní škole a dalších školách. Ve městě založil hudební učiliště, kde pracoval jako učitel a zároveň ředitel. Ve škole bylo otevřeno několik tříd – klavírní, houslové, sborový a sólový zpěv. V Tveri také napsal svá první díla, jako například jednoaktovku *Piková dáma*, na předlohu Puškinovy poémy, a začal pracovat na opeře *Smrt Ivana Hrozného*, kterou však nikdy nedokončil.

V roce 1908 se dostal na Moskevskou konzervatoř, kterou po pěti letech úspěšně dokončil s dvěma specializacemi – skladatelství a zpěv. V roce 1918 obdržel nabídku pracovat jako učitel hudby na Moskevské konzervatoři. Nabídku přijal, a tak bylo potřeba se přestěhovat z Tveri, kde stále vyučoval a vedl školu. Na konzervatoři vyučoval mnohohlasnost, sborické umění a jiné, zároveň vedl katedru a později se stal děkanem fakulty dirigování a sborů. Současně od roku 1919 vedl hodiny na Hudební průmyslové škole A. N. Skrjabina. Mezi jeho početné žáky patřili i budoucí národní umělci SSSR – dirigent V. G. Sokolov, skladatel D. B. Kabalevskij a jiní. V roce 1922 získal titul profesora.

V letech 1918–1922 byl vedoucím sboru v Chrámu Krista Spasitele. Až do začátku třicátých let pracoval jako sbormistr v Hudebním divadle K. S. Stanislavského a V. I. Němiroviče-Dančenka, vedl Moskevský státní akademický pěvecký sbor a na konci třicátých let založil dětský soubor písní a tanců Lokteva.

Vše, co prožil, a zkušenosti, které získal, sloužily jako příprava pro vytvoření Souboru rudoarmějské písně v roce 1928. Při zakládání pomáhali pracovník osvěty F. N. Danilovič a režisér P. I. Iljin. Alexandrov se stal jeho prvním hudebním vedoucím. Účelem souboru bylo propagovat písně o Rudé armádě. Práci Alexandrova bylo skládání, upravování písní a příprava souboru. První vystoupení se uskutečnilo 12. října 1928 v Centrálním domě Rudé armády a těšilo se velkému úspěchu. Soubor tehdy čítal pouhých 12 členů. Ve svých počátcích soubor nezpíval žádné z Alexandrových písní. Od roku 1929 začal Alexandrov publikovat některé své písně z doby občanské války, ty se staly cenným přínosem pro historii revolučních písní. Jednalo se například o písně – *Naše parní lokomotiva* (Наш паровоз), *Tam v dálce za řekou* (Там, вдали за рекой) a *píseň, která si podmanila Rusko a celý svět, Po údolích a horách* (По долинам и по взгорьям).

Alexandrov byl vynikající dirigent. Snažil se u posluchače vyvolat dojem, že hudbu nejen slyší, ale i vidí. Měl velice citlivý sluch, a tak u sboru dbal na intonaci, výslovnost a správné dýchání. V členech souboru uměl probudit zájem o společný cíl a vítal od nich iniciativu.

V roce 1933 soubor poprvé vystoupil před hlavou státu a Alexandrovovi a Iljinovi byl udělen titul zasloužilý umělec RSFRS.

Repertoár složený z literárně-hudebních skladeb přestal být dostačující, a tak se Alexandrov rozhodl začlenit více lidových písní a mnohohlasých operních skladeb. Za dobu své práce Alexandrov upravil mnoho písní z dob občanské války.

V roce 1935 mu byl udělen řád Rudé hvězdy a zároveň byl jmenován do funkce uměleckého vedoucího souboru. O dva roky později byl odměněn za třicetiletou hudebně-pedagogickou činnost titulem národní umělec SSSR. V lednu 1939 získal Řád rudého praporu práce za práci v souboru, který tou dobou oslavil deset let.

V roce 1939 napsal hudbu na slova V. Lebeděva-Kumače. Skladba nesla název Píseň strany bolševiků. Když ji Stalin uslyšel, poprosil, aby ji zahráli znovu, ale pomaleji. Když byla skladba odehrána ještě jednou, Stalin spokojeně řekl, že ji nazve Hymnou strany bolševiků. Později byla hudba použita jako základ pro vytvoření hymny SSSR, kterou Alexandrov napsal roku 1944. Text a hudba byly vybírány ve speciálních konkurzech, ve kterých Alexandrov představil dvě verze. Nakonec jedna verze vyhrála a překonala jiné slavné skladatele. Stejná hudba byla 20. prosince 2000 přijata jako hymna Ruské federace

Alexandrov obdržel za svůj život několik ocenění a vyznamenání, v roce 1940 se stal doktorem umění a v letech 1942 a 1946 obdržel první a druhou Stalinovu cenu první třídy za tvůrčí činnost. V roce 1943 získal titul generál a Řád Lenina.

Po návratu souboru z Finska v roce 1945 se u Alexandrova objevily srdeční problémy, které jeho činnost pozastavily na pár měsíců. Zemřel 8. července 1946, když podlehl srdeční mrtvici na evropském turné v Berlíně. Je pohřben na Novoděvičím hřbitově v Moskvě.

Na počest Alexandrova uděluje Moskevská a Leningradská konzervatoř (dnes Petrohradská státní konzervatoř N. A. Rimského-Korsakova) pět stipendií Alexandrova. Dále je od roku 1970 udělována zlatá a stříbrná medaile generála Alexandra

V. Alexandrova. Medaili zřídilo Ministerstvo kultury SSSR, Svaz skladatelů, Politický úřad Sovětské armády a Námořnictvo Ruské federace. Medaili mohou získat příslušníci armády ozbrojených sil, veteráni ozbrojených sil, kteří se nachází v záloze nebo ve výslužbě, a dále občané Ruské federace a jiných zemí za přínos a popularizaci ruské vlastenecké hudby. První zlatou medaili obdržel Boris A. Alexandrov.

V dubnu 2003, ke 120. výročí narození A. V. Alexandrova, byla tomuto velkému skladateli v rodné vesnici Plachinu v Rjazaňské gubernii odhalena busta. Také mu byla v roce 2003 udělena hvězda na chodníku hvězd v Moskvě. Dále v roce 2013, ke 130. výročí narození, byla odhalena jeho socha, která stojí před zkušebnou souboru. Na soše je vyobrazen jako uniformovaný dirigent s taktovkou v ruce.

### 2.3. Současnost souboru

Ve třetí podkapitole budu psát o souboru, jak vypadá dnes, kde a s kým vystupoval po celém světě. Jeden z odstavců bude věnovaný jednomu z nejznámějších sólistů Vadimovi Petroviči Ananěvovi, který je u souboru od roku 1987. V posledních odstavcích přiblížím informaci, jak se člověk může stát členem souboru a zmíním se o existenci školy a souboru „Mladí Alexandrovci“.

Dnes je soubor považován za jeden z největších a nejoblíbenějších tanečních a pěveckých souborů v Rusku a ve světě. Jeho sbor je jedním z nejlepších mužských sborů na světě. Soubor přežil problémy minulosti i současnosti, které jsou spojeny převážně s politikou v Rusku, ale nejen tam. Často se objevuje názor, že Alexandrovci jsou pouhým nástrojem na ruskou propagaci. I přes veškeré negativní postoje jsou Alexandrovci velice populární a jsou fenoménem, který každý zná.<sup>7</sup>

Plným názvem Dvakrát řádem Rudého praporu vyznamenaný akademický soubor písní a tanců Rudé armády A. V. Alexandrova (Дважды Краснознаменный Академический ансамбль песни и пляски Российской Армии имени А.В. Александрова), avšak ve světě známý spíše jako Alexandrovci, je armádním souborem dříve Rudé armády SSSR a dnes armády Ruské federace. Členy tvoří převážně muži, kteří musí projít velmi přísnými konkurzy.

Dnes soubor tvoří 186 členů – 9 sólistů, 64 členů mužského chóru, 38 členů orchestru a 35 členů taneční skupiny, která jako jediná je smíšená. Jejich repertoár se

---

<sup>7</sup> Alexandrovci [online]. 7. dubna 2008 [cit. 14:19, 2018-03-12]. Dostupné z: <http://www.rusko-info.cz/clanek/alexandrovci>

skládá z okolo dvou tisíc písní převážně ruských lidových, církevních a vojenských. Dále ze skladeb sovětských, ruských a zahraničních skladatelů, a také z nejlepších skladeb světové pop a rockové hudby. Repertoár se rozšiřuje s počtem navštívených zemí, jelikož je tradicí, že se soubor naučí nějakou píseň v jazyce země, ve které bude koncertovat. Úspěch sboru, sólistů a taneční skupiny závisí od toho, jak dobře bude hrát orchestr. Členové orchestru hrají na tradiční ruské nástroje, jako jsou balalajky či domry. Díky těmto nástrojům je hudební doprovod jedinečný.<sup>8</sup> Jejich zpěv je založený na basových až barytonových hlasech. Tenory se při vystoupení často neprosazují.<sup>9</sup>

Při vystoupení je na pódiu více než sto umělců, zpěváků, tanečníků a dohromady vytváří neuvěřitelnou a dech beroucí show. Jejich výkony jsou na velmi vysoké úrovni. Přestože je postihla strašlivá tragédie v podobě pádu letadla a úmrtí spousty členů souboru, tak své koncerty neruší a pokračují dál.<sup>10</sup> Dnes už jsou jejich stavy doplněny a můžeme se těšit na další vystoupení.

Po letecké nehodě byl již v lednu 2017 uspořádán konkurz, na který přišlo kolem dvou tisíc zpěváků a tanečníků z celého Ruska. První koncert v nové sestavě se odehrál už 23. února 2017 na Den obránců vlasti v Kremelském paláci. Poté vystupovali v dubnu v Turecku a od 11. května do 3. června uspořádali 25 koncertů v České republice, Maďarsku a na Slovensku.<sup>11</sup> Alexandrovci koncertují a jsou oblíbení a žádání nejen v Rusku, ale i po celém světě. Vystupovali například u Berlínské zdi, kde zazpívali některé písně skupiny Pink Floyd, také ve Vatikánu před papežem Janem Pavlem II., v sídle NATO v Bruselu, koncertovali s finskou skupinou Leningrad Cowboys a dále vystupovali v Asii, Americe i Africe a těšili se neskutečné oblibě u všech diváků.<sup>12</sup>

---

<sup>8</sup> *Непобедимая армия. 10 фактов об ансамбле песни и пляски имени Александра* [online]. 28 ноября 2015 [cit. 9:57, 2018-03-2]. Dostupné z: <http://milcult.ru/article/nepobedimaya-armiya-10-faktov-ob-ansamble-pesni-i-plyaski-imeni-aleksandrova>

<sup>9</sup> *Alexandrovci* [online]. [cit. 10:02, 2018-03-2]. Dostupné z: <http://alexandrovci.kulturniportal.cz/>

<sup>10</sup> *Alexandrovův soubor písní a tanců* [online]. 5. ledna 2017 [cit. 14:10, 2018-02-28]. Dostupné z: <http://zijuhudbou.cz/alexandrovuv-soubor-pisni-tancu/>

<sup>11</sup> *Академический ансамбль песни и пляски Российской Армии имени А. В. Александрова* [online]. [cit. 17:00, 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.meloman.ru/performer/dvazhdy-krasnoznamennyj-akademicheskij-ansambl-pesni-i-plyaski-rossijskoj-armii-imeni-av-aleksandrova/>

<sup>12</sup> *Alexandrovci jsou u nás stále žádaní, vystoupí v 10 krajských městech*. [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.celebritytime.cz/alexandrovci-chystaji-european-tour-2017-art.html>



Alexandrovci i nadále koncertují ve válečných zónách před armádou Ruské federace. Vystupovali v Afghánistánu, Tádžikistánu, Čečenské republice a dalších oblastech.<sup>13</sup>

Koncertovali s mnoha známými osobnostmi světa, z České republiky například s Karlem Gottem, Lucií Bílou, Petrem Kolářem, Bárrou Basikovou, Lucií Vondráčkovou, Alešem Brichtou a houslistou Pavlem Šporcem. Z jiných zemí například s řeckým zpěvákem Demisem Rousosem s kanadskou pop-rockovou zpěvačkou Marií Michele Desrosiers, a dalšími.<sup>14</sup>

V roce 2019 Alexandrovci opět uskuteční koncerty v několika městech České republiky, jako například v Praze, Brně, Olomouci, Českých Budějovicích, Ostravě, Pardubicích a Plzni.

Za zmínku určitě ještě stojí jeden z nejznámějších sólistů souboru, národní umělec Ruské federace Vadim Petrovič Ananěv přezdívaný „Mistr Kalinka“. Narodil se 21. března 1959 v Kujbyševské oblasti. Studoval a úspěšně absolvoval v letech 1979–1989 Kazaňský institut kultury a Institut Gněsinych. V souboru jako sólista působí od roku 1987. Jeho repertoár obsahuje ruskou a zahraniční klasiku a vrcholové písně ze světových muzikálů. Jako sólista byl hostem v mnoha zemích světa, například v Číně, Francii, Kanadě, České republice, Polsku a mnoha dalších. Také jako sólista vystupuje se Symfonickým orchestrem Ministerstva obrany a s Kazaňským filharmonickým orchestrem. Jeho hlas patří mezi tenory širokého tónového rozsahu, což mu umožňuje zpívat písně Kalinka, Katuša a Smugljanka. Ananěv je několikrát vyznamenaný, mezi jeho nejvyšší ocenění patří Stříbrná medaile papeže Benedikta XVI. a Stříbrná medaile papeže Jana Pavla II.<sup>15</sup>

Alexandrovci mezi své členy nepřijímají každého, mají velice vysoké požadavky pro přijetí. Členem se může stát pouze občan Ruské federace, který se dostaví na vyhlášený konkurz. Ten se vyhláší každé tři roky a mohou se ho zúčastnit osoby ve věku 18–45 let, které mají akademické vzdělání ve zpěvu či tanci a mají zkušenost

---

<sup>13</sup> *Основной состав ансамбля имени Александрова погиб в авиакатастрофе. Чем знаменит этот коллектив?* [online]. 25 декабря 2016 [cit. 21:47, 2018-01-4]. Dostupné z: <https://meduza.io/feature/2016/12/25/osnovnoy-sostav-ansamblya-imeni-aleksandrova-pogib-v-aviakatastrofe-chem-znamenit-etot-kollektiv>

<sup>14</sup> *Alexandrovci jsou u nás stále žádaní, vystoupí v 10 krajských městech.* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.celebritytime.cz/alexandrovci-chystaji-european-tour-2017-art.html>

<sup>15</sup> *Alexandrovci* [online]. [cit. 17:28, 2018-02-28]. Dostupné z: <http://alexandrovci.kulturniportal.cz/vadim-ananěv/>

s profesionálním vystupováním.<sup>16</sup> Členy souboru tvoří převážně muži, ženy mají místo pouze v taneční skupině.

V Moskvě v roce 2007 založila Nina Anatolijevna Putilinová školu a soubor „Mladí Alexandrovci“ („Юные Александровцы“). Škola je podporována Akademickým souborem Alexandrovci. Název škola a soubor obdržely od evropského impresária Rudolfa Gigeru v roce 2009, kdy se s Akademickým souborem A. V. Alexandrova vypravily do Evropy. Soubor byl nejdříve pouze pro chlapce, ale od roku 2010 přijímá i dívky. „Mladí Alexandrovci“ jsou profesionální umělecký kolektiv dětí a mládeže, který je založený na nejlepších tradicích země. Jsou schopni zastupovat a propagovat Rusko jak doma, tak v zahraničí. Řadí se k ukázkovým souborům Ruska. Pod vedením Niny Anatolijevny Putilinové souboru tleskali diváci nejen z Moskvy, ale i z jiných měst Ruska, z České republiky, Slovenské republiky, Srbska, Maďarska a dalších zemí Evropy. Repertoár souboru se skládá z vokálních a sborových písní spojených s tanečním vystoupením. V jejich podání můžeme slyšet například Kalinku, Kaťušu, Naše armáda a mnohé další lidové a zahraniční písně.<sup>17</sup>

Cílem školy je vzdělávat mládež pomocí umění, udržovat a vážit si tradic podpořit rozvoj uměleckého talentu, vlastenectví a duchovně-morálních hodnot. Ve škole je možné si vybrat ze dvou směrů studia, a to z choreografie a zpěvu. Mezi primární předměty se řadí zpěv, hudební literatura, choreografie a herectví. Studium trvá pět, sedm nebo deset let. Školu mohou navštěvovat děti od 5 do 18 let.<sup>18</sup>

#### **2.4. Alexandrovci v českých médiích**

Ve čtvrté podkapitole se budu věnovat ohlasu na Alexandrovce v českých médiích, jelikož takto velkolepý soubor nemůže projít bez povšimnutí.

Média často publikují názory na kontroverzi spojenou s tímto uskupením a jejich koncerty. Dá se říct, že kolika lidí se na ně zeptáme na názor, tolik různých odpovědí získáme. V následujících odstavcích se pokusím nastínit, jak o koncertování tohoto hudebního tělesa píše česká média.

---

<sup>16</sup> *ОБЪЯВЛЕНИЕ АКАДЕМИЧЕСКОГО АНСАМБЛЯ ПЕСНИ И ПЛЯСКИ РОССИЙСКОЙ АРМИИ ИМЕНИ А.В. АЛЕКСАНДРОВА*[online]. [cit. 19:32, 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.gnesin-academy.ru/node/16413>

<sup>17</sup> *Юные александровцы* [online]. [cit. 16:25, 2018-03-1]. Dostupné z: <http://orientiry.info/video/22785/>

<sup>18</sup> *Юные александровцы* [online]. [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://orientiry.info/video/22785/>; *Школа-студия ЮНЫЕ АЛЕКСАНДРОВЦЫ* [online]. [cit. 16:35, 2018-03-16]. Dostupné z: <https://www.sputilin.ru/>

První článek, který jsem objevila byl zveřejněn 23. května 2017 na stránkách Libereckého deníku. Autorem je Luděk Lukuvka a článek nese název **Alexandrovci. Byznys i propaganda?**

„Přes všechny kontroverze, které s sebou tohle obrovské těleso nese, jde hlavně o pojízdný, dobře vydělávající cirkus. Estráda v ruském, tzv. špičkovém balení. Když už zajdeme na Alexandrovce, soubor s tradicí sahající až do roku 1928, může i nezaujatý divák nabýt dojmu, že někde se prostě čas zastavil. Ale proč ne, pěvecký a taneční soubor svým způsobem nemá konkurenci. Kde by ji také měl vzít, je to anomálie, která je ale přirozenou součástí ruské kultury. A ta musí být především velká, patetická a vznešená. Pro někoho je to směšné, někdo padá pomyslně na kolena před proslulou ruskou sborovou školou a někdo mávne rukou.“<sup>19</sup> Tímto úvodním odstavcem začíná článek na zpravodajském portálu liberecký.deník.cz. Z článku můžeme vycítit negativní pohled nejen na soubor, ale i na celé Rusko, avšak je zde i patrná snaha o pohled na problematiku z druhé strany. Autor v článku dále zmiňuje že Alexandrovci slouží jako propaganda Ruska. Poukazuje i na to, že soubor je zaměřen spíše na starší generace, ale na jím popisované vystoupení přišli lidé napříč generacemi. Po zaznění emotivní písně na počet zahynulých členů, nezůstalo jedno oko suché. V závěru autor zmiňuje skutečnost, že Alexandrovci tu vystupovali už dříve, jen se o nich tolik nepsalo a budou sem přijíždět koncertovat i nadále, protože jsou opravdovým světovým fenoménem.

Z výše uvedeného můžeme vidět vcelku objektivní názor. V uvedeném komentáři tedy autor vcelku vyváženě komentuje proběhlý koncert i fenomén Alexandrovců v České republice. Nikomu nevyčítá, že se na ně jde podívat, ovšem nedokáže skrýt, že sám je moc rád nemá.

Zajímavé prohlášení jsem našla na zpravodajském serveru Romea.cz, což je server, který přináší informace ze světa romské komunity. Uvádějí, že jsou „organizací, která spojuje Romy, Čechy a další občany České republiky a zabývá se dodržováním lidských práv, bojem proti diskriminaci Romů a proti rasismu v České republice.“<sup>20</sup> Prohlášení bylo zveřejněno 11. května 2017 a nese název **ROMEIA k vystoupení**

---

<sup>19</sup> *Alexandrovci. Byznys i propaganda?* [online]. 23. května 2017 [cit. 17:42, 2018-03-15]. Dostupné z: [https://liberecky.denik.cz/zpravy\\_region/alexandrovci-byznys-i-propaganda-20170523.html](https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/alexandrovci-byznys-i-propaganda-20170523.html)

<sup>20</sup> *ROMEIA k vystoupení Alexandrovců s romskou skupinou: Odmítáme ruskou propagandu a vyzýváme k bojkotu jejich turné v ČR* [online]. 11. května 2017 [cit. 17:55, 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/romea-k-vystoupeni-alexandrovci-s-romskou-skupinou-odmitame-ruskou-propagandu-a-vyzyvame-k-bojkotu-jejich-turne-v-cr>

## **Alexandrovci s romskou skupinou: Odmítáme ruskou propagandu a vyzýváme k bojkotu jejich turné v ČR.** Autorkou je Jitka Votavová.

Z tohoto prohlášení je jasně patrné, že zpravodajský server Romea.cz je vysloveně proti koncertování Alexandrovců v České republice a vybízí občany, aby se neúčastnili koncertů. Romea považuje Alexandrovce za propagandistické těleso, které „uhlazuje“ ruské agrese. Dále článek také zmiňuje hosta Alexandrovců romskou hudební skupinu Gipsy 4 Ever a vyzývá ji, aby si uvědomila, s kým na Evropské turné vyráží. Podle nich doprovázením souboru se sami stávají dalším ruským nástrojem propagandy. Zároveň se zde poukazuje na to, jaké zájmy prosazuje Putinova vláda a jaké prostředky k tomu využívá. Existují prý nesporné důkazy o tom, že antisystémové a demagogické weby v českém internetovém prostředí jsou finančně napojeny na Rusko.<sup>21</sup>

Následující článek vyšel na zpravodajském serveru lidovky.cz a autorem je Zbyněk Patrářek. Článek vyšel 19. května 2017 s názvem **PATRÁŘEK: Je odpor k fanouškům Alexandrovců úctou k jiným?**

Autor článku se zamýšlí nad vystupováním Alexandrovců v České republice. Poukazuje na to, že jsou českou společností vnímáni různě, převážně mezi různými věkovými generacemi. Toto dokazuje v úvodu článku: „Komu je alespoň čtyřicet let a strávil je v této zemi, nepotřebuje vymýšlet kritické argumenty proti pěveckému souboru Alexandrovci. Ví, že Alexandrovci ztělesňují to záslužné (porážku nacismu) i zločinné (okupaci Československa) na ruské, dříve sovětské armádě. A z vlastní zkušenosti zná více to špatné: ví, jak se jejich koncerty organizovaly za okupační normalizace a kdo na ně chodil. Ale platí to stále i dnes?“<sup>22</sup> Autor dále zmiňuje, že je pouze otázkou názoru a vkusu, jestli na koncert jít či nejít. Žijeme v demokratické době a můžeme svobodně poslouchat, co chceme.

A poslední článek, který jsem našla a kterému se budu věnovat, byl otištěn v Mladé frontě DNES 22. května 2017 a jeho autorem je Jan Pešek. Článek má titulek **Mr. Kalinka, Stalin i Kat'uška. A aréna stála.**

---

<sup>21</sup> *ROME A k vystoupení Alexandrovců s romskou skupinou: Odmítáme ruskou propagandu a vyzýváme k bojkotu jejich turné v ČR* [online]. 11. května 2017 [cit. 18:05, 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/romea-k-vystoupeni-alexandrovcu-s-romskou-skupinou-odmitame-ruskou-propagandu-a-vyzyvame-k-bojkotu-jejich-turne-v-cr>

<sup>22</sup> [https://www.lidovky.cz/petracek-je-odpor-k-fanouskum-alexandrovcu-uctou-k-jinym-pes-nazory.aspx?c=A170518\\_221706\\_In\\_nazory\\_ELE](https://www.lidovky.cz/petracek-je-odpor-k-fanouskum-alexandrovcu-uctou-k-jinym-pes-nazory.aspx?c=A170518_221706_In_nazory_ELE) (18:23, 16.3.2018)

Tento článek se nesl v pozitivním duchu. Autor čtenářům podává stručný popis koncertu, který se odehrál v Liberecké Home Credit Aréně. Poukazuje na to, že Alexandrovci jsou velmi oblíbení, ale jsou i zatracováni za propagandu Sovětského svazu. Zmiňuje také, že lidé na počest zahynulých členů souboru vstali a projevíli tak úctu mrtvým. „Když při konci písně kužely světél z pódia mířily do hlediště a postupně se zvedaly ke střeše, každý si připadal, jako když klesá z oblohy k zemi a ještě níž, pod hladinu oceánu.“<sup>23</sup> Závěrem poukazuje na to, že po přestávce se písně nesly ve veselejším duchu než na začátku. Zazpívala i skupina Gipsy 4 Ever a zazněly největší hity souboru – Kalinka a Kaťuša.

Na závěr bych chtěla zmínit jednu knihu, ve které byl mi doporučen jeden výňatek. Kniha nese název *Z lodiček do holin* a autorkou je Marcela Mlynářová. Dílo humorně popisuje životní příhody ženy, která se přestěhuje z pohodlné Prahy na samotu u lesa. Výňatek zní:

„Ráno mě vzbudili ptačí alexandrovci, kteří svůj výstup ukončili s rozbřeskem, a já si mimořádně poležela o hodinu déle. S opožděním, leč přece, jsem si dopřála svůj pravidelný letní rituál – vyjít bosa v noční košili do orosené trávy a vychutnat si chmelový mok ze stejně orosené lahve. Úžasná slast. A pokud žiji slasti neodmítám.“<sup>24</sup>

Ukázku můžeme hodnotit jako velice pozitivní, jelikož autorka přirovnává zpěv Alexandrovců ke zpěvu ptáků, jedná se tu o metaforu, která poukazuje na výborný a příjemný zpěv jak ptáků, tak souboru. Citát je také důkazem, že český lid má povědomí o Alexandrovcích.

#### **2.4.1. Vlastní názor na koncert Alexandrovců**

V této části jsem se rozhodla popsat vlastní dojmy z již proběhlého Evropského turné Alexandrovců v České republice v roce 2017. Alexandrovci u nás nevystupovali poprvé a ani naposledy a na jejich další koncerty se můžeme těšit v roce 2019.

Koncert, který jsem navštívila se svou rodinou a kamarádkou, se uskutečnil 19. května 2017 v Liberecké Home Credit aréně. Cena vstupenek se pohybovala od 290 Kč do 1490 Kč.

Během koncertu jsem pořídila mnoho videí i fotografií. A abych řekla pravdu, nevěděla jsem, co od tak velkého a světoznámého souboru čekat. V závěru koncertu jsem

---

<sup>23</sup> PEŠEK, Jan. Mr. Kalinka, Stalin i Kaťuša. A aréna stála. *MF DNES*. 2017, (117), 15. ISSN 1210-1168.

<sup>24</sup> MLYNÁŘOVÁ, Marcela. *Z lodiček do holin*. Praha: Brána, 2011. ISBN 978-80-7243-504-3.

byla ohromena sehraností celku a vystoupením sólistů – dech mi vyrazil především Vadim Ananěv a jeho Kalinka. Některé písně byly doplněny o taneční vystoupení choreografické části souboru. Viděla jsem například šavlový tanec, kozáček a trepak.

Musím přiznat, že cestou do Liberce jsem se začala obávat, abych s kamarádkou nebyla jednou z nejmladších účastnic koncertu. Byla jsem však mile překvapena, když jsem zjistila, kolik mladých lidí se do arény dostavilo.

Vystoupení začalo na minutu přesně. Koncert trval přibližně dvě hodiny s půlhodinovou přestávkou, při které jsme si mohli zakoupit CD, DVD, propisky, pohledy a jiné upomínkové předměty.

Jako první na jeviště přišli vlajkonoši s českou a ruskou vlajkou a po nich nastoupil úžasný soubor s orchestrem. Překvapilo mě, jak všichni diváci podpořili soubor svým tleskáním do rytmu a tím, že se zapojili do zpěvu. V průběhu vystoupení se na pódiu vystříдалo několik sólistů a tanečních skupin. Zazněly nejznámější ruské lidové písně jako Kalinka, Kaťuša, Smugljanka a Svatá válka. Přibližně v polovině koncertu věnovali píseň svým zesnulým členům, kteří zemřeli při letecké nehodě 25. prosince 2016. Na promítacích plátnech jsme při tom mohli vidět jejich tváře se jménem, věkem a pozicí v souboru. Byl to velice dojemný okamžik. Na závěr zazpívali českou písničku od autorů Karla Svobody a Jiřího Štáidla – Lady karneval, kterou známe v podání Karla Gotta. Když stihnu jejich vystoupení i v příštím roce, ráda se na ně opět přijdu podívat.

## **2.5. Letecká nehoda roku 2016**

V poslední podkapitole bych Vám ráda přiblížila nešťastnou událost, která se souboru přihodila 25. prosince v roce 2016. A na závěr, jak nehodu prožívalo Rusko a jak se k tomu vyjádřil i český prezident Miloš Zeman.

Letadlo ministerstva obrany Tu-154 mířilo do Sýrie a v Soči mělo pouze mezipřistání z důvodu dotankování paliva. Z letiště Adler v Soči letadlo vzlétalo s 92 osobami na palubě, včetně 9 novinářů, 64 členů souboru Alexandrovci, uměleckého vedoucího souboru Valerije Michajloviče Chalilova, členky charitativní nadace Spravedlivá pomoc Elizavety Glinkové, známé jako „doktorka Líza“, a několika armádních a civilních příslušníků. Alexandrovci měli vystupovat na novoročním koncertě před ruskými vojáky na základně Hmimím, kteří v Sýrii bojují v občanské

válce. Letadlo po pár minutách od vzletnutí ztroskotalo v Černém moři.<sup>25</sup> Nehodu bohužel nikdo nepřežil. Ruské ministerstvo obrany začalo nehodu okamžitě vyšetřovat.

Ohledně nehody letadla se vedly diskuze, zda šlo o nehodu či mířený útok. Ruské ministerstvo obrany však útok jako příčinu pádu vyloučilo už na začátku. Trosky letadla totiž nenesly žádné stopy po výbušnině či zásahu šrapnelem. Další domněnkou byla technická závada se vztlakovými klapkami (tj. pohyblivá zařízení na křídle letounu sloužící ke zvýšení vztlaku při nízkých rychlostech, zejména ve fázi vzletu, přistání a pomalých průletech. Bývají umístěny na zadní části křídla blíže trupu). Ani to však nebylo potvrzeno. Odborníci se nakonec shodli, že na vině je pilot. To pak potvrdila i černá skříňka, která byla v troskách nalezena. „Údaje z černé skříňky ukázaly, že letadlo minutu po startu nabralo výšku 250 metrů a rychlost 370 kilometrů v hodině.“<sup>26</sup> Následně začalo prudce klesat. Za nehodu tedy může kapitán letadla Roman Volkov, který byl dezorientovaný a trpěl pocitem, že stoupá vzhůru, přitom však prudce klesal.

Jak velká rána a ztráta to pro Rusko je? To jsme mohli vidět už 26. prosince 2016, kdy prezident Vladimir Putin vyhlásil státní smutek, přestože se podle nepsaného pravidla vyhlašuje s vyšším počtem než sto obětí. V jiném případě se státní smutek omezuje pouze na region. Lidé na důkaz smutku a soucitu přinášeli květiny a zapalovali svíčky u sídla Alexandrovců v Moskvě a před zpravodajskými sídly.<sup>27</sup> Soustrast vyjádřil velvyslanec Spojených států amerických – John Tefft, hlavy státu Arménie, Kazachstánu, Moldavska a mnoha dalších zemí světa. Ruské televizní stanice se dokonce rozhodly přerušit vysílání zábavných pořadů.<sup>28</sup>

Soustrast vyjádřili i české osobnosti jako například prezident Miloš Zeman, premiér Bohuslav Sobotka, ministr kultury Daniel Herman, zpěváci Karel Gott a Helena Vondráčková. Prezident Zeman v kondolenci uvedl: „S hlubokým pohnutím jsem přijal zprávy o nedělní havárii armádního letadla u Soči, která si vyžádala mnoho nevinných

---

<sup>25</sup> «Ужасно, страшно, не поддаётся описанию»: коллеги о гибели артистов ансамбля Александрова [online]. 25 декабря 2016 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: <https://russian.rt.com/russia/article/344937-ansambl-aleksandrova-aviakatastrofa-reaktsiya>

<sup>26</sup> Pád letadla s Alexandrovcí: Nešlo o chybu, piloti ho navedli do moře, ukázalo vyšetřování [online]. 14. března 2017 [cit. 20:20, 2018-12-19]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/184628-pad-letadla-s-alexandrovci-neslo-o-chybu-piloti-ho-navedli-do-more-ukazalo-vysetrovani/>

<sup>27</sup> Smrt Alexandrovců Rusy zasáhla. Vyhlásili smutek, v televizi ruší komedie [online]. 25. prosince 2016 [cit. 11:30, 2018-03-17]. Dostupné z: [https://zpravy.idnes.cz/rusko-soci-letadlo-havarie-pad-nehoda-alexandrovci-fww/zahranicni.aspx?c=A161225\\_124649\\_zahranicni\\_ane](https://zpravy.idnes.cz/rusko-soci-letadlo-havarie-pad-nehoda-alexandrovci-fww/zahranicni.aspx?c=A161225_124649_zahranicni_ane)

<sup>28</sup> Авиакатастрофа Ту-154: от хора Ансамбля им. Александрова осталось три человека [online]. 25.12.2016 [cit. 11:43, 2018-03-17]. Dostupné z: <http://9tv.co.il/news/2016/12/25/236405.html>

lidských životů. Tragédie je o to smutnější, že postihla jeden z nejvýznamnějších ruských uměleckých souborů, k jehož velkým ctitelům sám patřím.“<sup>29</sup>

Pohřeb členů souboru proběhl v pondělí 16. ledna 2017 na federálním vojenském hřbitově v Mytišči. Podle médií se pohřbu zúčastnili ministr obrany Sergej Šojgu, mluvčí Rady federace Valentina Matvijenko, představitelé Státní dumy a vlády Ruské federace a jiní.<sup>30</sup>

---

<sup>29</sup> *Spadlé letadlo s Alexandrovci pohnulo Zemanem. Lítost vyjádřila i Vondráčková* [online]. 25. prosince 2016 [cit. 11:52, 2018-03-17]. Dostupné z: [https://www.lidovky.cz/spadle-letadlo-s-alexandrovci-pohnulo-zemanem-litost-vyjadrila-i-vondrackova-1xh-/zpravy-domov.aspx?c=A161225\\_110944\\_ln\\_domov\\_paki](https://www.lidovky.cz/spadle-letadlo-s-alexandrovci-pohnulo-zemanem-litost-vyjadrila-i-vondrackova-1xh-/zpravy-domov.aspx?c=A161225_110944_ln_domov_paki)

<sup>30</sup> *Удвоение траура В Мытищах похоронили артистов ансамбля Александрова. Репортаж Ильи Жегулева* [online]. 16 января 2017 [cit. 12:02, 2018-03-17]. Dostupné z: <https://meduza.io/feature/2017/01/16/udvoenie-traura>



### 3. DOTAZOVÁNÍ

Ve čtvrté části své práce jsem se rozhodla vytvořit jednoduchý dotazník týkající se souboru Alexandrovci. Tento dotazník jsem použila, abych se dozvěděla, jaké povědomí o souboru lidé mají. Dotazovány byly všechny věkové kategorie. Na základě dotazníků jsem vytvořila grafy, které ukazují na povědomí o souboru Alexandrovci.

„Dotazník je formulář, určený k pokud možno přesnému a úplnému zaznamenávání zjišťovaných informací.“<sup>31</sup>

„Dotazování představuje metodu sběru primárních dat založenou na přímém (rozhovor) nebo zprostředkovaném (dotazník) kontaktu mezi výzkumníkem a respondentem (dotazovaným) podle předem předepsané formy otázek, jež slouží ke sjednocování podmínek a usnadnění zpracování výsledků.“<sup>32</sup>

Existují různé techniky dotazování, a to osobní, elektronické, telefonické či písemné. Já jsem použila dvě techniky – osobní a elektronické dotazování. Elektronické dotazování je novou technikou, která se velice rychle rozvíjí. Výhodami tohoto dotazování je rychlost odpovědi a to, že data z průzkumu už jsou v elektronické formě. Nevýhody tvoří přístup k internetu a počítači. Naproti tomu stojí osobní dotazování, které je výhodnější z důvodu okamžité zpětné vazby respondenta. Nevýhodou rozhovoru je, že respondent nemusí odpovídat pravdivě a může mít v některých otázkách zábrany.

K vytvoření dotazníku jsem použila dva typy otázek, uzavřené a otevřené, aby mi lidé mohli dát konkrétnější odpovědi.

---

<sup>31</sup> ZBOŘIL, Kamil. *Marketingový výzkum: metodologie a aplikace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1998, 171 s.

<sup>32</sup> KOZEL, Roman, Lenka MYNÁŘOVÁ a Hana SVOBODOVÁ. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada, 2011.

## 5.1. Ukázka dotazníku

# DOTAZNÍK ALEXANDROVCI

Vážený respondente, respondentko,

dovolte mi obrátit se na Vás s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku ohledně ruského sboru Alexandrovci.

Vyplněním dotazníku pomůžete vytvořit průzkum pro mou bakalářskou práci.

Dotazník je anonymní a veškeré poskytnuté informace budou použity pouze pro studijní účely.

Vřele děkuji za Váš čas a ochotu. Studentka 3. ročníku oboru Ruština se zaměřením na hospodářsko-právní a turistickou praxi na Filosofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

**1) Znáte ruský soubor Alexandrovci?** (pokud odpovíte NE, přejděte na poslední dvě otázky)

ANO

NE

**2) Vystupují Alexandrovci v ČR?**

ANO

NE

**3) Byli jste na koncertě?**

ANO

NE

**4) Šli byste na jejich koncert?**

ANO

NE

**5) Kdo jsou Alexandrovci?**

Nevím

Jiná odpověď

**6) Odkud pochází Alexandrovci?**

Nevím

Jiná odpověď

**7) Kdo to byl Alexandrov?**

Nevím

Jiná odpověď

**8) Znáte některé písně, které zpívají? (vyjmenujte)**

NE

Jiná odpověď

**9) Líbí se Vám Alexandrovci? (pokud odpovíte NE, nemusíte odpovídat na poslední otázky)**

ANO

NE

**10) Proč se Vám Alexandrovci líbí?**

**11) Líbí se Vám z důvodu, že je to vojenský soubor, máte rádi vojenskou hudbu?**

ANO

NE

**12) Pohlaví:**

žena

muž

**13) Věk:**

18–29

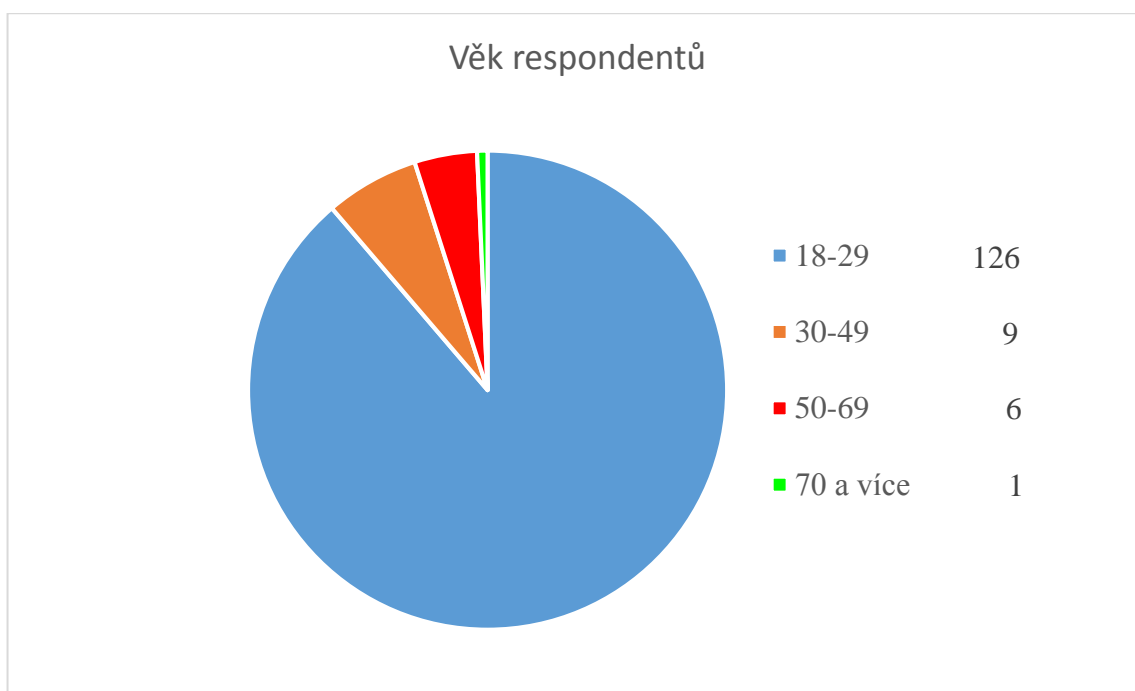
30–49

50–69

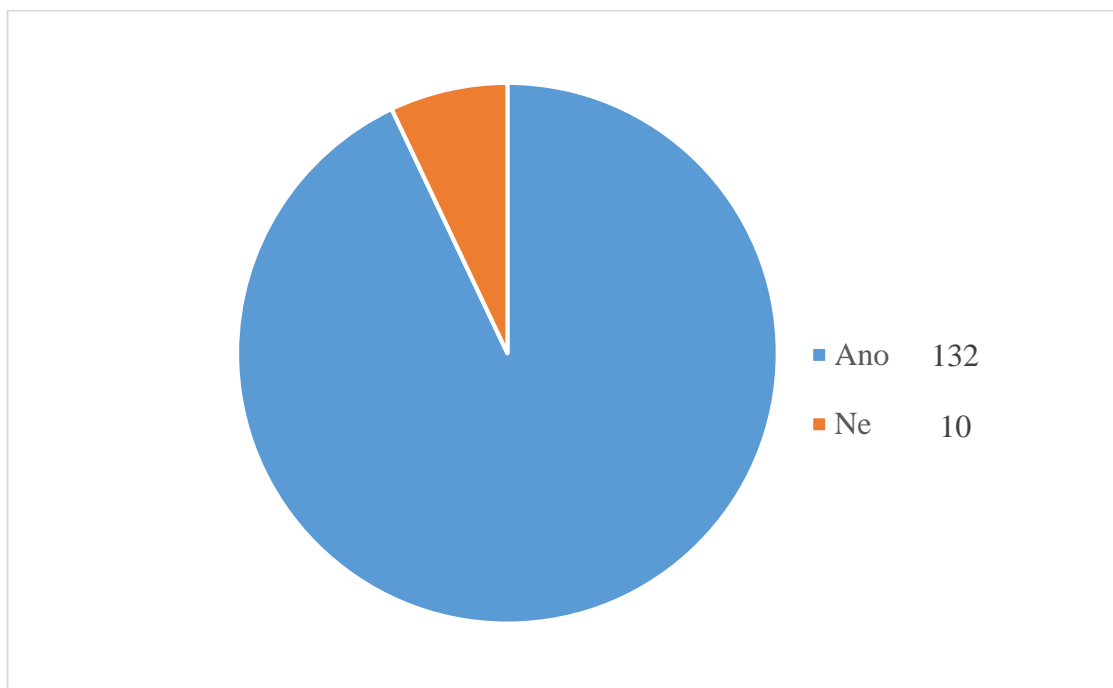
70 a více

## 5.2. Výsledky dotazování

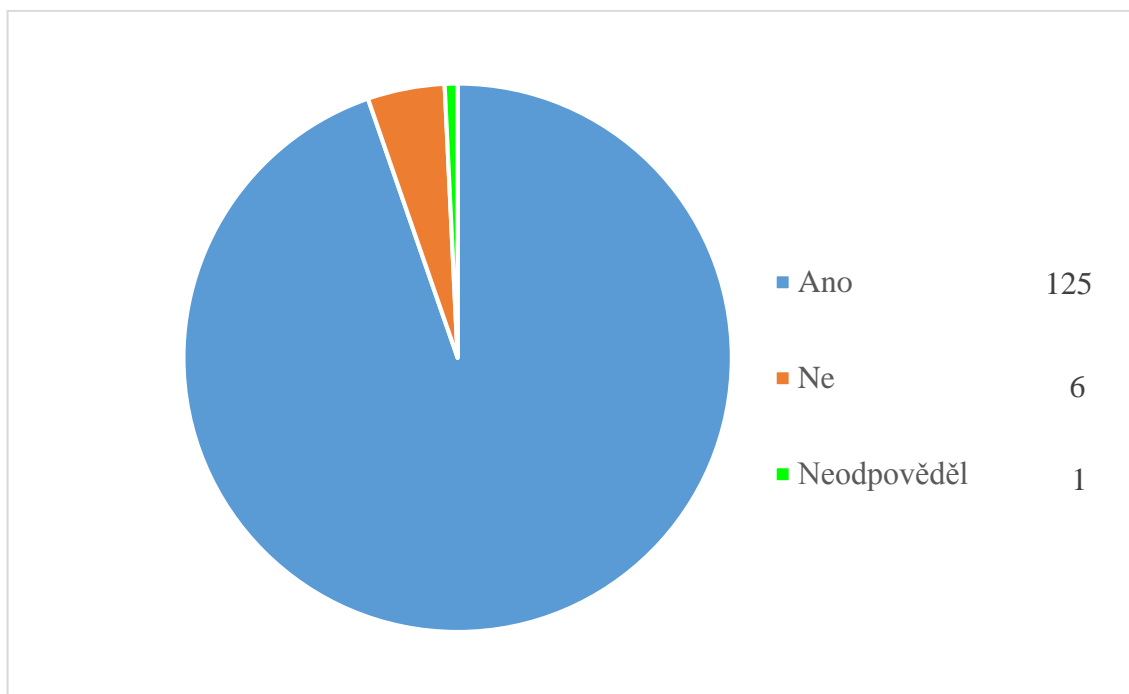
Výsledky dotazování jsem zpracovávala v programu Microsoft Excel, který mi pomohl vytvořit potřebné grafy pro většinu mých odpovědí. Přestože jsem použila dvě techniky dotazování, elektronický dotazník se hlásil větší oblibě než osobní dotazování na ulici. Celkem jsem zpracovala 142 dotazníků. Dotazník vyplnilo 90 žen a 52 mužů všech věkových kategorií (viz. graf). Největší ochotu prokázali studenti z Olomouce převážně z lékařské a přírodovědecké fakulty (sem jsem dotazníky umístila z důvodu nehumanitních oborů), Hradce Králové a Brna.



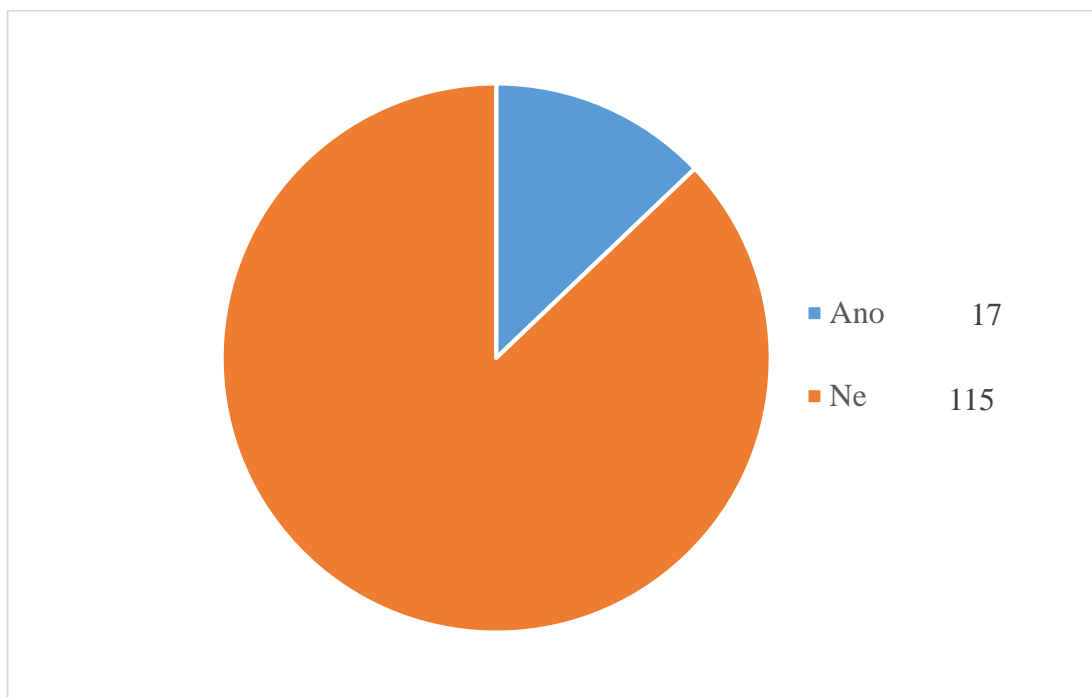
**Otázka č.1 – Znáte soubor Alexandrovci?**



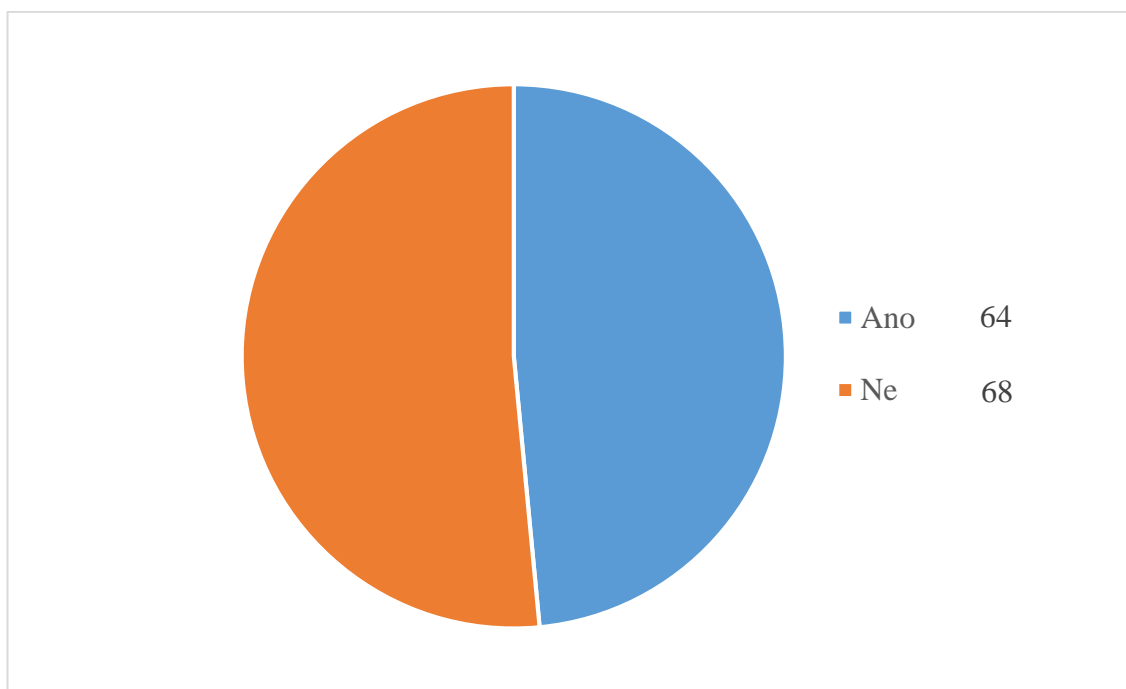
**Otázka č.2 – Vystupují Alexandrovci v ČR?**



**Otázka č.3 – Byli jste na koncertě?**



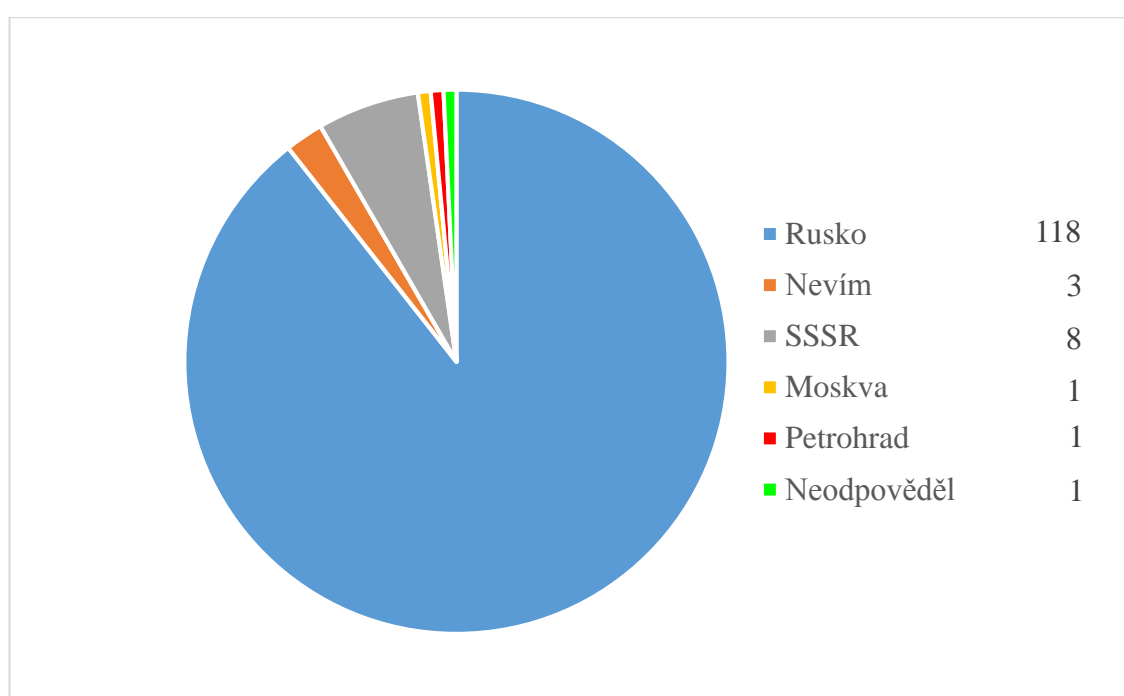
**Otázka č.4 – Šli byste na koncert?**



### Otázka č.5 – Kdo jsou Alexandrovci?

Na otázku, kdo to jsou Alexandrovci, nejvíce respondentů odpovědělo pěvecký, taneční, vojenský či mužský soubor nebo sbor (112 respondentů). Po šesti dotazovaných odpovědělo, že neví nebo že jsou Alexandrovci hudební těleso či kapela. Našly se překvapivé odpovědi typu: mrtví zpěváci, temná sekta milovníků Alexandra Velikého nebo seskupení vydrezurovaných Ivanů.

### Otázka č.6 – Odkud pohází Alexandrovci?



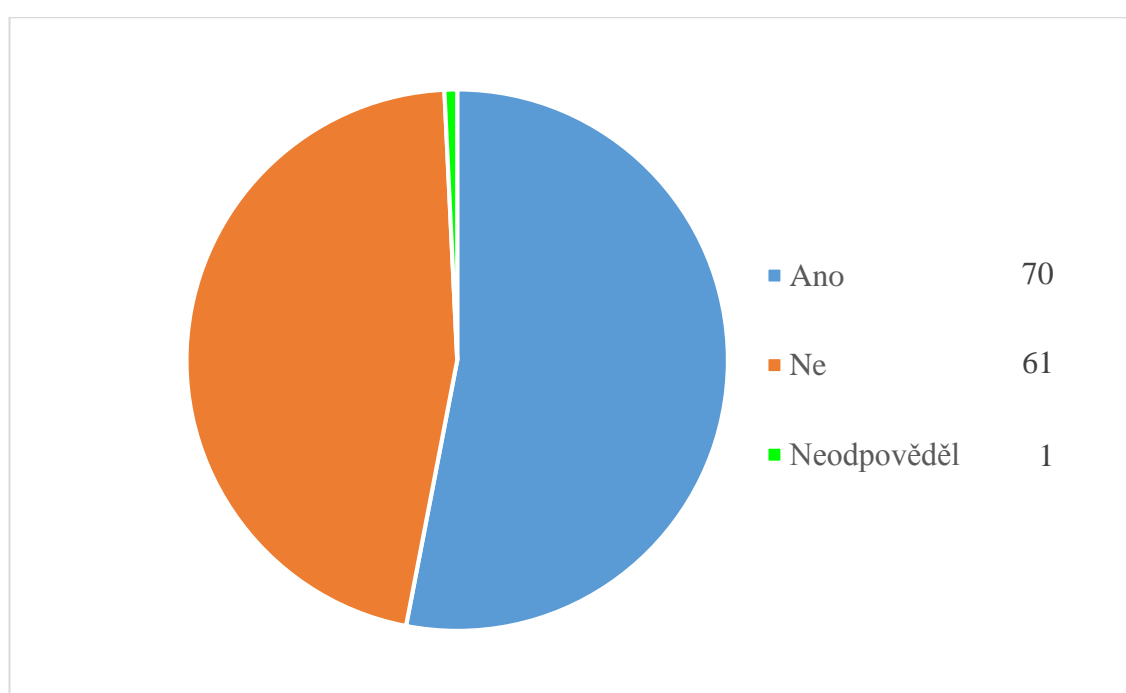
### Otázka č.7 – Kdo to byl Alexandrov?

Na tuto otázku odpovědělo 132 dotazovaných. Některé odpovědi mě celkem překvapily. Dozvěděla jsem se například, že Alexandrov byl kníže, car či vládce atd. Nejvíce respondentů však odpovědělo, že neví (96). Byli zde však i odpovědi správné a to, že Alexandrov byl hudební skladatel (10), zakladatel Alexandrova souboru (7), dirigent, sbormistr a generál.

### Otázka č.8 – Znáte některé písně, které zpívají?

Odpovědi na tuto otázku byly převážně Kalinka (42), Katuša (33), Smugljanka (4), Svata válka (4), hymna SSSR (3). Nejvíce respondentů však odpovědělo, že žádné písně neznají (67), popřípadě neznají název (3). Objevily se i méně známé písně jako například Moje armáda, Den vítězství, Oči černé, Rudá armáda, Kozácká píseň, Políčko pole, Hej rup.

### Otázka č.9 – Líbí se Vám Alexandrovci?



### Otázka č.10 – Proč se Vám líbí Alexandrovci?

Výsledky této otázky mě velice překvapily, bylo zde 66 odpovědí. Respondenti se často shodovali, že Alexandrovci jsou originální, sladění, disciplinovaní muži v uniformách, krásně zpívají a tančí. Respondentům se také často líbí ruská lidová hudba a tance.

Pro menší ukázkou jsem vybrala některé zajímavé odpovědi:

„Protože většina jejich písní je oslavou hrdinství vojáků Rudé armády během druhé světové války. Je potřeba si uvědomit fakt, že sovětský lid během druhé světové



války nejvíc krvácel, nejvíc byl obětován a patří mu největší podíl za odvrácení hrozby fašismu v Evropě. Všichni bychom měli být těmto vojákům vděční za osvobození naší Evropy a proto bychom měli podporovat písně a sbory jako Alexandrovci, které jejich hrdinství oslavují, protože pokud si nevážíme hrdinů minulých zamezujeme tak vzniku hrdinů budoucích. Považuji to za velmi důležité. Zároveň jsou vzorem správného vlastenectví! Plus i jejich umělecké kvality jsou jistě velmi vydařené, což uzná kde kdo, i můj kamarád, který má na Rudou armádu i co se týče její úlohy během osvobození, velmi negativní názory.<sup>33</sup>

„Dobrý zpěv; dobrý doprovodný program při vystoupeních; to, že jsou armádní sbor jim dodává prestiž.“<sup>34</sup>

„Protože do sboru se přijímají ti nejlepší zpěváci, a tak je ten sbor kvalitní“<sup>35</sup>

„Myslím si, že je to profesionální soubor. Dělalí zkrátka dobrou muziku. Už tolik nemusím jejich sepětí se starými zlatými časy Sovětského svazu, které je zvláště u nás pochopitelně negativně vnímáno, na rozdíl od Ruska, kde na to dle mého vzpomínají s velikou nostalgií zvláště v kontextu skutečných hrdinů, kteří padli za vlast. Čest jejich památce, ale zločinné praktiky bolševiků nemají pražádnou souvislost s jejich hrdinstvím, případně s naprostými zvěrstvy, kterých se dopouštěli jejich kolegové při osvobození ČSR. Ale ano, po hudební stránce se jedná o skutečně kvalitní soubor.“<sup>36</sup>

---

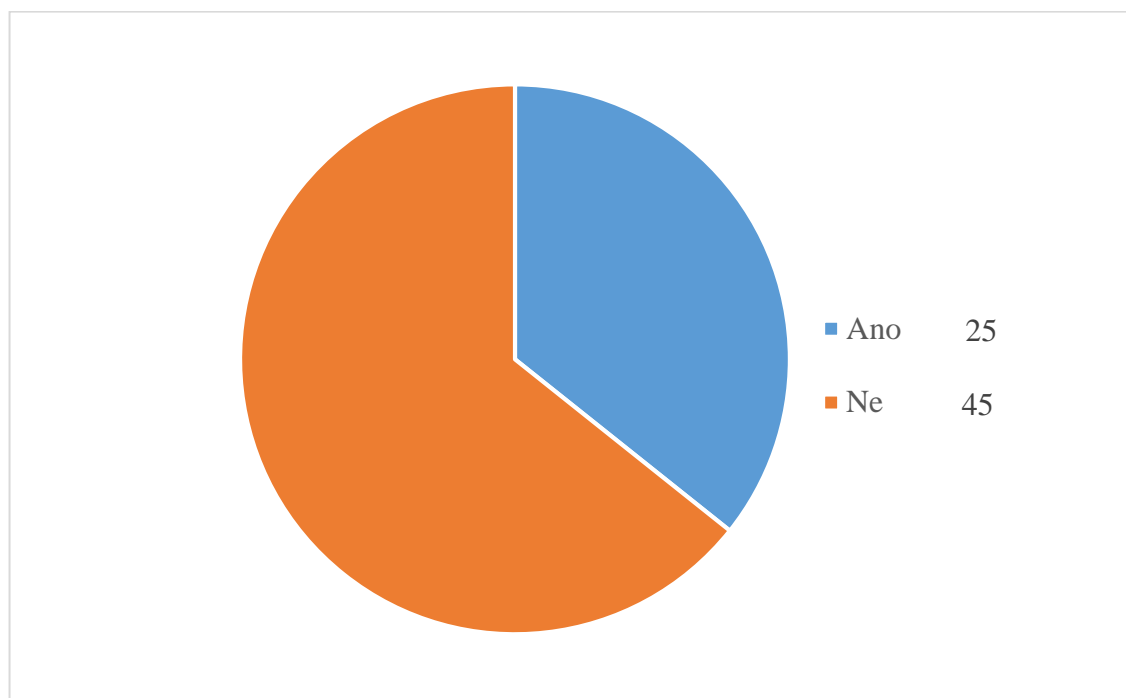
<sup>33</sup> odpověď jednoho z respondentů

<sup>34</sup> odpověď jednoho z respondentů

<sup>35</sup> odpověď jednoho z respondentů

<sup>36</sup> odpověď jednoho z respondentů

**Otázka č.11 – Líbí se Vám z důvodu, že je to vojenský soubor, máte rádi vojenskou hudbu?**



Celkový výsledek dotazování mě mile překvapil, jelikož pouze deset lidí ze 142 dotazovaných soubor nezná. Dále bych zmínila jen některé otázky, například, že většina respondentů na koncertě nikdy nebyla, ale v budoucnu by se na jejich vystoupení zašli podívat. Také mě překvapilo, jaké písně lidé znají v podání souboru. Samozřejmě vyhrála Kalinka a Kaťuša, ale objevili se i méně známé písně, jako například Oči černé a Políčko pole. Je také dobré zmínit, že oblíbenost Alexandrovců je u dotazovaných téměř vyrovnaná, 53 % dotazovaných se Alexandrovci líbí a zbylým 47 % se nelíbí.

Objevili se i odpovědi, které mě celkem šokovaly, jako například odpověď na otázku: „Kdo to jsou Alexandrovci?“ Odpověď zněla mrtví zpěváci. Ano, odpověď je vcelku správně, ale pouze částečně, jelikož při letecké nehodě zemřela pouze třetina souboru.

Cílem dotazování bylo zjistit, jaké povědomí o souboru lidé mají, převážně tedy studenti. Myslím si, že dotazování se mi podařilo zpracovat dobře, a cíl, který jsem si určila, se mi podařilo naplnit.

## ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo podat ucelený obraz o světoznámém Akademickém souboru písní a tanců A. V. Alexandrova. Pro sběr informací jsem použila několik typů zdrojů, a to tištěné publikace, internet a noviny.

V první části jsem se nejprve rozhodla popsat ruskou hudební scénu za vzniku Alexandrovců. Zaměřila jsem se převážně na lidovou tvořivost během první a druhé světové války v letech 1914–1918 a 1939–1945, v období Velké říjnové socialistické revoluce v roce 1917 a během Velké vlastenecké války v letech 1941–1945. Na závěr první části jsem popsala folklórní soubor první poloviny 20. století.

Druhá část je vyhrazena samotnému světoznámému pěveckému souboru Alexandrova. Na začátku je popsána historie vzniku, která začíná rokem 1928. Dále je popsán zakladatel Alexandr Vasiljevič Alexandrov a současnost souboru. Ten se v současné době skládá z 186 členů. Členy sboru tvoří převážně muži, kteří jsou vybíráni v přísných konkurzech. Musí splňovat několik podmínek, například musí být občany Ruské federace, mít hudební vzdělání a zkušenosti s profesionálním vystupováním. Soubor by nebyl kompletní bez orchestru, který hraje na tradiční ruské nástroje jako například balalajka, domra, a bez taneční skupiny, která vystupuje s tradičními lidovými tanci, jako jsou kozáček a trepak. Závěr kapitoly je věnován ohlasům v českých médiích. Ty jsou pozitivní i negativní.

Třetí část je věnována dotazování, které jsem provedla převážně mezi studenty Lékařské a Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, ale zapojili se i další studenti z jiných fakult i měst. Dotazník byl vyplněn představiteli různých věkových kategorií, ale nutno podotknout, že studenti se zapojili ochotněji než starší generace. Cílem dotazování bylo zjistit, jaké povědomí lidé mají o souboru Alexandrovci a zda jsou Alexandrovci oblíbení i mezi mladšími věkovými kategoriemi. Výsledek mě překvapil. Přestože většina dotazovaných na koncertě nikdy nebyla, tak téměř polovina z nich by na koncert v budoucnu ráda zašla.

Práce na této bakalářské práci byla pro mě přínosem a zkušeností z hlediska získání a vyhledávání nových informací o ruské kultuře. Soubor Alexandrovci je velkolepá a jedinečná část ruské kultury a historie, a proto bychom ho měli i nadále zvat do České republiky. Jejich vystoupení je nezapomenutelné a ohromující sehranost všech členů je úžasná. Navštívení koncertu mohu pouze doporučit.

## РЕЗЮМЕ

В своей бакалаврской работе «Ансамбль имени Александрова в России и в мире» я опишу этот всемирно известный ансамбль.

Цель моей работы - подать целостную картину о всемирно известном Ансамбле имени Александрова. Информацию об ансамбле я искала в книгах, в Интернете и в журналах.

Текст работы делится на отдельные главы, далее - на разделы и части.

В первой главе я описываю историю развития русской музыки во время появления Ансамбля имени Александрова. Я решила описать первые пятьдесят лет 20-ого века.

Глава начинается описанием общей истории в России. Россия в начале 20-ого века находилась в очень сложной экономической ситуации, потому что воевала в русско-японской войне, с 1914 до 1918 гг. участвовала в Первой мировой войне, а далее в 1917 году в стране произошла революция, потом гражданская война, а с 1939 до 1945 гг. - Вторая мировая война. Это всё оказало влияние на развитие музыки и культуры в стране, композиторы и артисты уходили в эмиграцию или на фронт. Но именно музыка помогала пережить страдания войны. Возникали революционные и патриотические песни. Во время войн возникали ансамбли для помощи армии на фронтах. Их задачей было стимулировать бойцов в бою или повеселить их, в случае битвы они участвовали в бою. Ансамбли были профессиональные и непрофессиональные. Но позже работу этих ансамблей приняли на себя группы, возникшие на основе органов Красной армии.

Хоровое искусство имеет в России очень длинную историю, но в начале его возникновения оно связано с церковным хором и церковными обрядами, но в церквях было запрещено использование музыкальных инструментов, было возможно только пение. Но развитие происходило очень медленно, надо было обрабатывать старые песни. Этим занимались Александр Васильевич Александров, Александр Дмитриевич Кастальский, Григорий Григорьевич Лобачев, и другие.

Одним из известных фольклорных хоров этого времени, который стал образцом для возникновения других хоров и ансамблей был Русский народный хор имени М. Е. Пятницкого.

Музыка в эти годы отличалась коллективизмом и жанровым разнообразием.

Во время Второй мировой войны развитие культурной жизни замедлилось. Но в 1941 – 1945 годах музыка постоянно присутствовала на фронтах Великой Отечественной войны. Здесь работало очень много ансамблей – профессиональные духовые оркестры Красной армии, а также ансамбли гражданских деятелей искусств. Началось использование русских народных инструментов, например, балалаек и домр. Репертуар состоял из патриотических, народных песен и песен довоенного периода. Ансамбли Красной армии находились вблизи первой линии боя. Они получали такие названия как Окопная бригада, они выступали в окружении или в крепостях и так подобно. Напротив тому, духовые оркестры выступали на безопасной базе, где солдаты дополняли экипировку. Поэтому мы можем сказать, что они выступали в почти удовлетворительных условиях.

Военные ансамбли возникали по образцу Ансамбля имени Александрова. Это было полезно, потому что основа возникновения помогала преодолеть начальные проблемы, но в каком-то смысле ограничивала инновацию новых ансамблей.

Фронт посетили, например, бригады деятелей из ленинградских театров, московского Большого театра и других культурных учреждений. Пребывание композиторов на фронте давало им импульс для создания множества песен, в том числе, например, Александр Александров – Священная война (1941), Матвей Блантер – Катюша (1939). Массовая песня ещё никогда не была така популярна, как в эти годы.

В заключение этой главы, я решила описать Русский народный хор М. Е. Пятницкого. Хор возник в 1911 году, его основателем является Митрофан Ефимович Пятницкий. Хор пел традиционную русскую песню, его популярность возрастала год от года. После смерти Пятницкого хором начал руководить П. Казьмин – народный артист РСФСР (Российская Советская Федеративная Социалистическая Республика). Вскоре хор был расширен, добавился оркестр и танцевальная группа. Во время войны хор выступал на фронте и поддерживал бойцов. Нынче его возглавляет Александра Пермякова – народная артистка Российской Федерации. Хор получил несколько наград, медалей и признаний – медаль «Патриот России», Орден Трудового Красного Знамени и другие. До сих пор хор сохраняет свою уникальность и высокий стандарт.

Вторая глава посвящена всемирно известному Ансамблю имени Александра. Текст начинается описанием истории ансамбля, который был создан в 1928 году. Ансамбль основали культработник Ф. Н. Данилович, дирижёр П. И. Ильин и хормейстер А. В. Александров. Первым руководителем стал Александров – композитор, профессор Московской консерватории им. П. И. Чайковского. Сначала ансамбль считывал 12 человек – восемь певцов, два танцора, чтец и баянист. Их первое выступление состоялось 12-ого октября 1928 г. в Центральном доме Красной Армии. Они выступали под названием Ансамбль красноармейской песни, выступление имело большой успех. Уже 1-ого декабря 1928 года ансамбль получил название Ансамбль красноармейской песни Центрального дома Красной Армии имени М. В. Фрунзе, а через несколько лет, 26-ого ноября 1935 года, название изменилось на Краснознамённый ансамбль красноармейской песни и пляски СССР.

Ансамбль начал выступать в Москве и все больше путешествовал и в другие города, а позже начал гастролировать за границей. В течение пяти лет он объездил Урал, Северокавказские области, Дальний Восток и Центральную Азию. В 1933 года ансамбль выступил перед главой государства Й. В. Сталиным, который очень любил их. С того времени ансамбль должен был участвовать в каждом государственном мероприятии. Во время Советского Союза ансамбль стал инструментом пропаганды страны.

По мере того как ансамбль становился более популярным, количество членов повышалось, уже в тридцатые годы количество возросло до 313 членов. Их первая поездка за границу была во Францию в 1937 году, где они участвовали во всемирной выставке в Париже. Здесь они получили награду Гранд При. В течение многих лет своей деятельности ансамбль получил много наград и признаний, например, Орден Красной Звезды, Орден Красного Знамени, Орден «За боевые заслуги» МНР и другие.

26-ого июля 1941 года ансамбль выступил на Белорусском вокзале в Москве с новой песней «Священная война». Эта песня стала очень популярной.

В канун своего 50-летия в 1978 году ансамбль получил самое престижное звание «академический». В руководстве сменилось очень много деятелей, например, сын Александрова – Борис Александров. Последним был Валерий Халилов, но, к

сожалению, он погиб в авиакатастрофе в декабре 2016 года. Современным руководителем является Геннадий Соченюк.

Что касается основателя А. В. Александрова, он родился 13-ого апреля 1883 года в крестьянской семье. Уже у маленького мальчика проявился большой талант – у него был отличный слух и звучный голос. Он начал петь в церковном хоре, а когда учился в земской школе, начал петь в школьном хоре. В 1889 году приехал в деревню солист церковного хора в Петербурге. Услышав Александрова, попросил его родителей отпустить сына в Петербург для обучения. Родители согласились, потому что не могли сыну обеспечить лучшее обучение. В Петербурге Александров посещал певческую школу и позже в 1897 – 1900 навещал регентские классы. В 1900 году он окончил эти классы и его приняли в Петербургскую консерваторию, но он никогда её не окончил. Из-за здоровья ему пришлось уехать в Бологое. Здесь он работал регентом и учителем хорового искусства. В 1906 году получил место регента Спасо-Преображенского хора в Твери. Здесь он вел активную общественную жизнь, он открыл музыкальную школу и вел семинары в разных учреждениях. В 1908 году он попал в Московскую консерваторию, которую окончил в 1913 году. После этого он получил работу в этой консерватории, а ещё в 1918 году начал работать регентом в Храме Христа Спасителя. Вся его деятельность до 1928 года была подготовкой к основанию ансамбля красноармейской песни. Он руководил им 18 лет, и ансамбль стал очень популярным. Александров во время своей жизни получил множество наград и признаний, например, Орден Красной Звезды, звание Народный артист СССР, два раза Сталинскую премию и так далее. Также в 1944 году он написал гимн СССР, который с небольшими обработками употребляется до сих пор. Умер он 8-ого июля 1946 года в Берлине от разрыва сердца, похоронен на Новодевичьем кладбище в Москве.

Далее я привожу информацию об ансамбле в настоящее время и о том, как можно стать его членом. Сегодня ансамбль считается самым большим и самым популярным в мире. Официальное название: Дважды Краснознаменный Академический ансамбль песни и пляски Российской Армии имени А.В. Александрова, но все его знают под названием Александровцы, Ансамбль имени А. В. Александрова или Ансамбль Красной Армии. Его состав насчитывает 186 человек – солисты, оркестр и танцевальная группа. Их репертуар состоит из более

чем двух тысяч русских народных, церковных песен, но и мировых музыкальных шедевров. Благодаря использованию русских народных инструментов – домры и балалайки оркестр стал уникальным.

После недавней авиакатастрофы ансамбль дополнил количество членов и снова начал выступать. Они выступали почти во всем мире, например, в Чехии, Словакии, Франции, Германии, Канаде, США, Китае, и других странах мира. Они выступали даже перед папой римским Иоанном Павлом II во Ватикане.

Стать членом ансамбля не легко. Во-первых, Вам нужно быть гражданами Российской Федерации. Во-вторых, иметь академическое обучение по пению или танцу. В-третьих, иметь опыт с профессиональным выступлением и, наконец, прийти на объявленный конкурс. Члены составляют прежде всего мужчины, женщины могут быть только в танцевальной группе. В 2007 году в Москве при ансамбле возникла школа «Юные Александровцы». Руководителем является Нина А. Путилина, благодаря ней ансамбль посетил несколько стран мира. Целью школы является развитие потенциала молодёжи, воспитание посредством искусства, изучение народной культуры и тому подобное. Школу могут посещать дети с пяти до восемнадцати лет, программа длится пять, семь или десять лет.

Далее я описываю ансамбль с точки зрения чешских СМИ (средства массовой информации). Я изучала мнение чешских СМИ, когда ансамбль выступал в городах Чешской Республики. Статьи, которые появились в Интернете или в журналах, были позитивные, но и негативные. Можно сказать: сколько людей - столько мнений. В результате можно сказать, что чешские СМИ в этом вопросе были объективными.

Далее я добавила собственное мнение, т.к. я посетила их выступление в городе Либерец. Я была удивлена их сыгранностью, высоким мастерством, профессиональностью и выступлением солистов и танцевальной группы.

В заключение этой главы я говорю об авиакатастрофе, которая случилась 25-ого декабря 2016 года. Это был очень грустный день для россиян. Уже 26-ого декабря 2016 года президент Путин объявил национальный траур. Все приносили цветы и свечи к офису ансамбля или журнальным офисам. Похороны состоялись 16-ого января 2017 года на Федеральном военном мемориальном кладбище в Мытищах.



Военный самолёт ТУ-154 летел в Сирию, где ансамблю предстояло выступить перед российской армией. В Сочи самолёт только заправлял топливо. Самолёт после взлета из Сочи через несколько минут протерпел крушение и упал в Чёрное море. К сожалению, никто не выжил. На борту самолёта погибло 92 человек – 65 членов Ансамбля имени Александрова (в том числе искусственный руководитель Валерий М. Халилов), 9 журналистов, 8 членов экипажа, Елизавета П. Глинка - «Доктор Лиза», далее военнослужащие и гражданские служащие. Финальный результат следствия – ошибка пилота Романа Волкова, который думал, что взлетает, но реальность была противоположная, он резко снижался.

В третьей главе я подготовила анкету, с помощью которой я хотела узнать, какое мнение об ансамбле имеют чешские люди и популярен ли ансамбль тоже у младшего поколения. Анкету заполнили все возрастные категории, прежде всего студенты медицинского факультета и факультета естественных наук из Университета имени Палацкого, куда я поместила эту анкету, т.к. это негуманитарные науки. Результат удивил меня. Несмотря на то, что большинство опрошенных на выступлении никогда не было, почти половина из них хотела бы посетить концерт в будущем.

## BIBLIOGRAFIE

### KNIŽNÍ ZDROJE

1. ČERMÁK, František a Josef FILIPEC. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985, 281 s. ISBN (Váz.).
2. BAJER, Jiří. *Sovětská hudební kultura*. 1. Praha: Supraphon, 1977, 303 s., [6] l. obr. příl. ISBN (Váz.).
3. HRDLIČKA, Milan. *Translatologický slovník: výběr z českých a slovenských prací z teorie překladu*. Praha: Jednota tlumočnicků a překladatelů, 1998, 99 s. ISBN 8090220894.
4. KOZÁKOVÁ, Olga. *Alexandr Vasiljevič Alexandrov: Výběrová bibliografie k 100. výročí narození skladatele a dirigenta*. Olomouc, 1983.
5. KOZEL, Roman, Lenka MYNÁŘOVÁ a Hana SVOBODOVÁ. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada, 2011. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3527-6.
6. KUFNEROVÁ, Zlata a kolektiv. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. ISBN 80-85787-14-8.
7. LINGEA s.r.o. *Lingea praktický slovník: rusko-český a česko-ruský*. Brno, 2013, ISBN 978-80-87819-41-8.
8. MLYNÁŘOVÁ, Marcela. *Z lodiček do holin*. Praha: Brána, 2011. ISBN 978-80-7243-504-3.
9. ORLOV, Semen Petrovič. *Písň Rudé armády: 20 písní s nápěvy a texty v originálu a českém překladu pro sbor s doprovodem klavíru s úvodem o vzniku, vývoji a charakteristických rysech literární a hudební stavby ruské vojenské písně*. Praha: Práce, 1947, 67 s.
10. POVEJŠIL, Jaromír, Vlasta STRAKOVÁ, Zlata KUFNEROVÁ, Zdena SKOUMALOVÁ a Milena POLÁČKOVÁ. *Překládání a čeština*. Jinočany: H&H, 1994, 264 s. ISBN 8085787148.
11. ZBOŘIL, Kamil. *Marketingový výzkum: metodologie a aplikace*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1998, 171 s. ISBN 8070793945.

## ČASOPISY

1. PEŠEK, Jan. Mr. Kalinka, Stalin i Kaťuša. A aréna stála. *MF DNES*. 2017, (117), 15. ISSN 1210-1168.

## INTERNETOVÉ ZDROJE

1. *Alexandrovci* [online]. 7. dubna 2008 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <http://www.rusko-info.cz/clanek/alexandrovci>
2. *Alexandrovci* [online]. [cit. 2018-02-28, 2018-03-2]. Dostupné z: <http://alexandrovci.kulturniportal.cz/>
3. *Alexandrovci jsou u nás stále žádaní, vystoupí v 10 krajských městech.* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.celebritytime.cz/alexandrovci-chystaji-european-tour-2017-art.html>
4. *Alexandrovci. Byznys i propaganda?* [online]. 23. května 2017 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: [https://liberecky.denik.cz/zpravy\\_region/alexandrovci-byznys-i-propaganda-20170523.html](https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/alexandrovci-byznys-i-propaganda-20170523.html)
5. *Alexandrovův soubor písní a tanců* [online]. 5. ledna 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://zijuhudbou.cz/alexandrovuv-soubor-pisni-tancu/>
6. *Pád letadla s Alexandrovci: Nešlo o chybu, piloti ho navedli do moře, ukázalo vyšetřování* [online]. 14. března 2017 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/184628-pad-letadla-s-alexandrovci-neslo-o-chybu-piloti-ho-navedli-do-more-ukazalo-vysetrovani/>
7. *PETRÁČEK: Je odpor k fanouškům Alexandrovců úctou k jiným?* [online]. 19. května 2017 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: [https://www.lidovky.cz/petracek-je-odpor-k-fanouskum-alexandrovcu-uctou-k-jinym-pes-/nazory.aspx?c=A170518\\_221706\\_ln\\_nazory\\_ELE](https://www.lidovky.cz/petracek-je-odpor-k-fanouskum-alexandrovcu-uctou-k-jinym-pes-/nazory.aspx?c=A170518_221706_ln_nazory_ELE)
8. *ROMEA k vystoupení Alexandrovců s romskou skupinou: Odmítáme ruskou propagandu a vyzýváme k bojkotu jejich turné v ČR* [online]. 11. května 2017 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/romea-k-vystoupeni-alexandrovcu-s-romskou-skupinou-odmitame-ruskou-propagandu-a-vyzyvame-k-bojkotu-jejich-turne-v-cr>

9. *Smrt Alexandrovců Rusy zasáhla. Vyhlásili smutek, v televizi ruší komedie* [online]. 25. prosince 2016 [cit. 11:30, 2018-03-17]. Dostupné z: [https://zpravy.idnes.cz/rusko-soci-letadlo-havarie-pad-nehoda-alexandrovci-fww-/zahranicni.aspx?c=A161225\\_124649\\_zahranicni\\_ane](https://zpravy.idnes.cz/rusko-soci-letadlo-havarie-pad-nehoda-alexandrovci-fww-/zahranicni.aspx?c=A161225_124649_zahranicni_ane)
10. *Spadlé letadlo s Alexandrovci pohnulo Zemanem. Lítost vyjádřila i Vondráčková* [online]. 25. prosince 2016 [cit. 11:52, 2018-03-17]. Dostupné z: [https://www.lidovky.cz/spadle-letadlo-s-alexandrovci-pohnulo-zemanem-litost-vyjadrila-i-vondrackova-1xh-/zpravy-domov.aspx?c=A161225\\_110944\\_ln\\_domov\\_paki](https://www.lidovky.cz/spadle-letadlo-s-alexandrovci-pohnulo-zemanem-litost-vyjadrila-i-vondrackova-1xh-/zpravy-domov.aspx?c=A161225_110944_ln_domov_paki)
11. *Авиакатастрофа Ту-154: от хора Ансамбля им. Александрова осталось три человека* [online]. 25.12.2016 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://9tv.co.il/news/2016/12/25/236405.html>
12. *Академический ансамбль песни и пляски Российской Армии имени А. В. Александрова* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.meloman.ru/performer/dvazhdy-krasnoznamennyj-akademicheskij-ansambl-pesni-i-plyaski-rossijskoj-armii-imeni-av-aleksandrova/>
13. *Александр Васильевич Александров* [online]. [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.sovmusic.ru/person.php?idperson=27>
14. *Ансамбль песни и пляски Советской Армии имени А.В.Александрова* [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://ruspesn.ru/artists/ansambl-aleksandrova.html>
15. *Вадим Ананьев* [online]. In: . [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://ananev.nichost.ru/fotos/85-2/>
16. *Государственный академический русский народный хор имени М. Е. Пятницкого* [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <https://www.culture.ru/institutes/15490/gosudarstvennyi-akademicheskii-russkii-narodnyi-khor-imeni-m-e-pyatnickogo>
17. *Государственный Академический русский народный хор имени М.Е. Пятницкого* [online]. In: . [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.artforte.lv/ru/projects/2013/khor-im-pyatnickogo>
18. *История Ансамбля песни и пляски Российской армии имени А. В. Александрова* [online]. In: . [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://russia-greece2016.ru/multimedia/20161226/1269925.htm>

19. *Композитор, дирижер Александр Васильевич Александров (1883-1946)* [online]. [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.rzn-patriot.ru/name/aleksandrov.html>
20. *Непобедимая армия. 10 фактов об ансамбле песни и пляски имени Александрова* [online]. 28 ноября 2015 [cit. 2018-2-27,2018-03-2]. Dostupné z: <http://milcult.ru/article/nepobedimaya-armiya-10-faktov-ob-ansamble-pesni-i-plyaski-imeni-aleksandrova>
21. *ОБЪЯВЛЕНИЕ АКАДЕМИЧЕСКОГО АНСАМБЛЯ ПЕСНИ И ПЛЯСКИ РОССИЙСКОЙ АРМИИ ИМЕНИ А.В. АЛЕКСАНДРОВА*[online]. [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.gnesin-academy.ru/node/16413>
22. *Основной состав ансамбля имени Александрова погиб в авиакатастрофе. Чем знаменит этот коллектив?* [online]. 25 декабря 2016 [cit. 21:47, 2018-01-4]. Dostupné z: <https://meduza.io/feature/2016/12/25/osnovnoy-sostav-ansamblya-imeni-aleksandrova-pogib-v-aviakatastrofe-chem-znamenit-etot-kollektiv>
23. *Памятник композитору Александру Александрову установят в Москве* [online]. In: . [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://vm.ru/news/2012/09/25/pamyatnik-kompozitoru-aleksandru-aleksandrovu-ustanovyat-v-moskve-164426.html>
24. *Русский народный хор имени М. Е. Пятницкого* [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://www.pyatnitsky.ru/istoria-hora.html>
25. *Удвоение траура В Мытищах похоронили артистов ансамбля Александрова. Репортаж Ильи Жегулева* [online]. 16 января 2017 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <https://meduza.io/feature/2017/01/16/udvoenie-traura>
26. *«Ужасно, страшно, не поддаётся описанию»: коллеги о гибели артистов ансамбля Александрова* [online]. 25 декабря 2016 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: <https://russian.rt.com/russia/article/344937-ansambl-aleksandrova-aviakatastrofa-reaktsiya>
27. *Школа-студия ЮНЫЕ АЛЕКСАНДРОВЦЫ* [online]. [cit. 2018-03-16]. Dostupné z: <https://www.sputilin.ru/>
28. *Юные александровцы* [online]. [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://orientiry.info/video/22785/>

## ПРИЛОЖИЯ

### 1) Sbor Pjatnického<sup>37</sup>



### 2) Soubor Alexandrovci ve svých počátcích<sup>38</sup>



<sup>37</sup> Государственный Академический русский народный хор имени М.Е. Пятницкого [online]. In: . [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.artforte.lv/ru/projects/2013/khor-im-pyatnickogo>

<sup>38</sup> История Ансамбля песни и пляски Российской армии имени А. В. Александрова [online]. In: . [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://russia-greece2016.ru/multimedia/20161226/1269925.htm>

3) Fotografie zakladatele Alexandra Vasiljeviče Alexandrova<sup>39</sup>



4) Světznámý sólista Vadim Petrovič Ananěv<sup>40</sup>



<sup>39</sup> Памятник композитору Александру Александрову установят в Москве [online]. In: . [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://vm.ru/news/2012/09/25/pamyatnik-kompozitoru-aleksandru-aleksandrovu-ustanovyat-v-moskve-164426.html>

<sup>40</sup> Вадим Ананьев [online]. In: . [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://ananev.nichost.ru/fotos/85-2/>

5) Пíсеñ Svata' váлка z roku 1941<sup>41</sup>

*«Священная война»*

**Священная война**

Слова В. ЛЕБЕДЕВА-КУМАЧА  
Музыка А. АЛЕКСАНДРОВА

<p>Вставай, страна огромная, Вставай на смертный бой С фашистской силой темною, С проклятою ордой.</p> <p>Припев:</p> <p>Пусть ярость благородная Вскипает, как волна, — Идет война народная, Священная война!</p> <p>Как два различных полюса, Во всем враждебны мы. За свет и мир мы боремся, Они — за царство тьмы.</p> <p>Припев.</p> <p>Дадим отпор душителям Всех пламенных идей, Насильникам, грабителям, Мучителям людей!</p> <p>Припев.</p>	<p>Не смеют крылья черные Над Родиной летать, Поля ее просторные Не смеет враг топтать!</p> <p>Припев.</p> <p>Гнилой фашистской нечисти Загоним пулю в лоб, Отребью человечества Сколотим крепкий гроб!</p> <p>Припев.</p> <p>Пойдем ломить всей силою, Всем сердцем, всей душой За землю нашу милую, За наш Союз большой!</p> <p>Припев.</p> <p>Встает страна огромная, Встает на смертный бой С фашистской силой темною, С проклятою ордой!</p> <p>Припев.</p>
--	--

<sup>41</sup> Композитор, дирижер Александр Васильевич Александров (1883-1946) [online]. [cit. 2018-03-17].  
Dostupné z: <http://www.rzn-patriot.ru/name/aleksandrov.html>



6) Vystoupení v Liberci 19. května 2017 – sbor a orchestr<sup>42</sup>



7) Vystoupení v Liberci 19. května 2017 – taneční skupina s orchestrem<sup>43</sup>



---

<sup>42</sup> vlastní fotografie

<sup>43</sup> vlastní fotografie

8) Vstupenky na koncert<sup>44</sup>



<sup>44</sup> vlastní fotografie